

Cerkveni

GLASILO SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV

Glasbenik

ŠT. 11, 12

NOVEMBER ♦ 1938 ♦ DECEMBER

LETO 61

Stanko Premrl:

† Emil Hochreiter.

Zopet je smrt nepričakovano posegla v naše glasbene in skladateljske vrste. Kakor smo že v prejšnji (9.—10.) številki našega lista na kratko omenili, je naš odlični — četudi v tujini živeči, a z našo slovensko glasbo tesno zraščeni — skladatelj Emil Hochreiter 3. avgusta 1938 na Dunaju nagloma preminul. Zjutraj je šel še čvrst in vesel od doma; v parku pred votivno cerkvijo so ga našli mrtvega. Podlegel je srčni kapi.

Z Emilom Hochreiterjem je odšel od nos eden najsposobnejših, najmarijivejših in najbolj naprednih skladateljev. Po dobrih štirih letih je sledil svojemu najboljšemu prijatelju, p. Hugolinu Sattnerju. V današnji številki, ko objavljamo ravno konec njegovih spominov na p. H. Sattnerja, pišemo, žal, tudi njemu samemu posmrtnico.

*

Emil Hochreiter se je rodil 27. decembra 1871 v Debrečinu na Ogrskem. Njegov oče Štefan je bil nadgeometer v Novem mestu, kjer se je poročil s hčerko ondotnega glavnega davkarja Tabourêta. Starši so se potem preselili v Debrečin. Tu se jim je rodil sin Emil. Kmalu po rojstvu ga je mati prinesla k svojim staršem v Novo mesto, kjer je potem ostal in se šolal do končane mature l. 1891.

V ljudski šoli je že l. 1879 prišel v stik s p. Hugolinom Sattnerjem, ki je takrat na tej šoli poučeval. P. Hugolin se je za pridnega dečka takoj zavzel in mu tudi na gimnaziji kot učitelj petja posvečal posebno pozornost, zlasti ko je spoznal njegovo veliko glasbeno nadarjenost. Mladega Hochreiterja je vse zanimalo, kar je bilo z glasbo v zvezi. Bil je dober pevec, po mutaciji izvrsten tenorist. Poleg petja pri p. Hugolinu na gimnaziji se je privatno učil igre na klavirju, goslih, čelu in flauti. Vsega tega se je hotel temeljito priučiti. Že kot petošolec je začel skladati in zložil kot prvo delo — cerkveno pesem, ki so jo tudi javno izvajali in je ugajala. Ustanovil je dijaški orkester in ga vodil.

Po dovršeni gimnazijski maturi se je podal na Dunaj študirat pravo. Vpisal se je na univerzo. Hkrati je kot glasbeno nadarjen in izvežban pevec vstopil v pevski zbor dunajske župne cerkve »Devet zborov angelov« (»Am Hof«). Kot tak je dobil dijaško štipendijo z obveznostjo, da poje ob nedeljah in praznikih pri slovesnih mašah. Tu je pod vodstvom kapelnika prof. Julija Böhma sodeloval dve leti: od 1891 do 1893 in dobil zelo koristen vpogled v razne sloge cerkvene glasbe. Na Böhmovo priporočilo je prišel l. 1893 v znano jezuitsko vzgojevališče za moško mladino v Kalksburg kot učitelj, oziroma vodja glasbe. Pravo pa je odslej študiral privatno in l. 1898 končal študije ter napravil državne izpite. Istočasno s pravnimi študijami je obiskoval tudi dunajski konservatorij in napravil državni izpit iz petja, orgel, klavirja in gosii z odličnim uspehom.

L. 1899 je izstopil iz glasbene službe v Kalksburgu in pričel svojo politično kariero pri c. kr. namestništvu za Nižje Avstrijsko kot konceptni praktikant. V državni službi je ostal 24 let in uradoval največ na Dunaju: kot vladni komisar, namestniški tajnik in končno kot vladni svetnik. Kot tak je l. 1923 stopil v pokoj. — Kmalu nato pa se je zopet povrnil v priljubljeni mu Kalksburg in deloval tu kot glasbeni ravnatelj in učitelj še do l. 1937.

Poleg vsega dosti napornega vzgojnega glasbenega dela in suhoparnega uradniškega poslovanja je Hochreiter dobil še vedno časa tudi za komponiranje. Kot vsakemu pravemu skladatelju je komponiranje tudi njemu pomenilo dober kos življenja. Zložil je izredno mnogo del (okrog 120), bodisi cerkvenih, bodisi svetnih. L. 1932 je pokojni dr. Mantuani ob skladateljevi 60-letnici priobčil njih seznam v zagrebški »Sveti Ceciliji«. ¹ Ze takrat jih je naštel 110, popolnoma dovršenih, in še nekaj drugih, ki so bila še v delu.

Med cerkvenimi skladbami so predvsem latinske maše: Missa »Beati pacifici« za 4gl. moški zbor; Missa »Christus Rex« za soli, meš. zbor in orkester; ² Missa »Beati mundi corde« za soli, meš. zbor, mali orkester in orgle; Missa »Beati pauperes spiritu« za meš. zbor in orgle; Missa »Beati qui persecutionem patiuntur« za meš. zbor in orgle (mali orkester ad lib.); Missa »Beati mites« za 4gl., zbor in orgle ali orkester. P. H. Sattner navaja v »Pevcu« 1922, str. 1, ob Hochreiterjevi 50-letnici pet drugih maš: De Immaculata za zbor in orkester, De Spiritu sancto, S. Ignatii za moški zbor, Rosa mystica za dva glasa in orgle in Janua coeli za zbor in orgle. Requiem je Hochreiter zložil dva; prvi (op. 38) za enoglasni zbor in orgle, posvečen v svetovni vojni padlim vojakom, je bil tiskan v »C. Gl.« 1915; ³ drugi, v enaki sestavi, je ostal v rokopisu. Nadaljnje H. cerkvene skladbe so: Trojne Lavretanske litanije, več Tantum ergo, graduali, ofertoriji, moteti, duhovni zbori, štiri himne za procesijo sv. R. T. (izdala skupaj s p. H. Sattnerjem), Marijine, evharistične, mašne, božične pesmi, pesmarica preprostih Marijinih pesmi »Ave Sanctissimae« (z nemškim besedilom), istotako Nova pesmarica za cerkev, šolo in dom (200 izvornih pesmi za glas in orgle). Svečan vstop za orgle in orkester, razne orgelske skladbe. ⁴ Te Deum za soli, zbor in orkester. V »C. Gl.« so bili priobčeni razen Requiem: »Tantum ergo« za en glas z orglami (1921), motet

¹ V »Cerkvenem. Glasbeniku« 1932, stran 2, pa je isti navedel Hochreiterjeve cerkvene skladbe.

² Zložil Ant. Böhm u. Sohn, Wien. To mašo, in sicer lastnoročno pisano partituro, je poklonil ljubljanskemu Cecilijinemu društvu ob njegovem 50-letnem jubileju.

³ Ta Requiem je H. tudi instrumentiral, in sicer za 2 flavti, 3 klarinete, 2 fagota, 4 rogove, 3 trobente in 3 pozavne.

⁴ V kolikor so tiskane, so izšle v založništvu C. Carrara, Bergamo (Italia) v listih »I maestri dell'organo« in L'organista liturgico.

»Ece quomodo moritur justus« (1922), dve božični za mešani zbor in orgle (1913), O Jezus, ves moj blagor ti (1916), evharistične (1922),⁵ gradual za praznik Srca Jezusovega (1930), Salve Regina (1932) in Marijine (1933). V Sveti Ceciliji sta izšla: gradual za praznik Kristusa Kralja (1926) in Pater noster za en glas in orgle (1935). V moji zbirki »Slava presv. Evharistiji« 6 umetnih evharističnih pesmi (op. 26). V Vodopivčevih zbirkah: Božji spevi, Gospodov dan in Zdrava Marija je v prvi 5 Hochreiterjevih pesmi, v drugi 8, v tretji pa 4 pesmi. S Sattnerjem sta skupaj izdala dve zbirki Marijinih pesmi pod naslovom »Planike« in zbirko »Pomoč Kristjanov« (16 Marijinih). Samostojno je izšla pri nas še zbirka »Immaculata« (12 Mar. pesmi) in zbirka »Lauda Sion« (36 evharističnih pesmi v 4 zvezkih).

Med nabožnimi Hochreiterjevimi skladbami so važne: 14 Marijinih pesmi (»Lieb frauenlieder«) za eno- ali večglasno petje s klavirjem (2 zvezka), 3 duhovne kantate za solo, zbor in orkester (op. 45 b) in 2 duhovni kantati za solo in orkester (op. 106), oratorij »Kristusovo rojstvo« za soli, zbor in orkester ter kantata »Dolorosa«.⁶ S Pavlom Mendelssohnom je skupno zložil pasijonsko igro »Kristus«.

Svetne skladbe je zložil sledeče: opero »Domov« (Heimfahrt), 1 opereto, »Grob na pusti« za solo, zbor in orkester, samospeve, dvospeve, moške in mešane zборе, 4 zvezke klavirskih skladb, 1 godalni kvartet, 1 godalni kvintet, 5 koncertnih valčkov za štiročno klavirsko igro, Dionizijsko overturo in valček za orkester, 2 Gozdni suiti, Lovsko glasbo in več liričnih skladb za rogove in tolkala, 2 melodrama, fantazijo za harfo, vojne pesmi, pesmi za Kramolčevo zbirko »Narodni praznik« itd. — Tudi naši svetni glasbeni listi so priobčili marsikatero Hochreiterjeve skladbe. Novi akordi: 3 vales nebles za klavir (1914), samospjev »Pastirica« in cerkveno skladbo »Libera« (iz Requiema op. 38) za en glas z orglami. — »Pevec«: mešani zbor »Pastirica Jerica« (II. L), mešani zbor »Nočni psalm« (III), moški zbor »Majski dan« (IV),⁷ izmed 3 pesmi iz O. Zupančičevega »Cicibana« Uspavanko za meš. zbor ter meš. zbor Medved z medom (VI) in moški zbor Kmečka svatba (IX).

Spričo tolikega števila navedenih skladb moramo priznati, da je bil Hochreiter skladateljsko izredno delaven in plodovit. P. H. Sattner ga je v neki oceni imenoval »neusahljivi vir svetnih in cerkvenih skladb«. (C. Gl., 1930, stran 29.)

Leta 1915 je Hochreiter priredil na Dunaju lastni kompozicijski koncert, ki so ga dunajski listi zelo pohvalno ocenili. L. 1917 so izvajali na Dunaju v veliki konservatorijski koncertni dvorani Hochreiterjev oratorij »Rojstvo Kristusovo« pod skladateljevim osebnim vodstvom z velikim uspehom. V Ljubljani so na koncertu Gl. Matice l. 1914 izvajali njegovo Dionizijsko overturo. V ljubljanski stolnici smo že večkrat izvajali njegov krasni in svečani Requiem, pri frančiškanih in v stolnici je bila izvajana tudi njegova veličastna, težka maša »Christus Rex«. Njegove cerkvene pesmi pa so več ali manj izvajali in še izvajajo razni naši boljši cerkveni zbori. V ljubljanskem radiu se je l. 1932 vršil Hochreiterjev večer.

Hochreiter pa ni bil samo izredno marljiv in plodovit skladatelj, temveč tudi nenavadno spreten in siguren; to pa zato, ker je bil glasbeno-

⁵ Tri od teh sem privzel tudi v zbirko »Jezus naj živi«.

⁶ »Dolorosa« je prvotno nameraval uglasbiti p. H. Sattner, potem pa je pesnitev M. Elizabete prepustil Hochreiterju.

⁷ Nagrajen s I. nagrado Pevske zveze.

strokovno temeljito izobražen in je iz čuta porojene domisleke z lahkoto oblikoval. Njegove skladbe so vrh tega globoko občutene in samorasle. Slog moderen, a ne pretiran. V tem smislu ga ocenjuje dr. Mantuani v C. Gl. 1932, stran 7.

Veliko hvalo in priznanje mu dajejo tudi drugi naši glasbeni poročevalci. V oceni zbirke »Slava presv. Evharistije«, kjer se nahaja — kakor sem že omenil — šest Hochreiterjevih skladb, piše dr. Kimovec (C. Gl. 1914, str. 127—128): »Ni le moderen v polni meri, ampak tudi v najboljšem smislu: njegove skladbe so globoko občutene; najbolj skrite, za navadno uho — bi rekel — nedostopne strune je ubral, ki se v čudno nežnih, pa tudi v silno mogočno naraščajočih melodijah in harmonijah oglašajo... vedno napeto... kakor ulito je vse.« Ocenjujoč Hochreiterjevo zbirko »Ave Sanctissima« (C. Gl. 1920, str. 13) sem pisal med drugim: »In kakšne so H. pesmi same kot take? Ponavljam: kar moč lepe; in dostavljam: plemenite in izrazite v svojih motivih, bodisi da so preprosto-mirnega značaja, bodisi ritmično markantne in in odločno krepke, ali bolj subtilne narave, v višjih glasbenih sferah se gibajoče. Vedno diha iz njih globoka vernost avtorja in njegov visok umetniški zanos.« O Hochreiterjevih evharističnih v zbirki »Lauda Sion« je poročal H. Svetel (C. Gl. 1925, str. 66): »Iz pesmi diha vnetja pobožnost, ki bo gotovo našla odmev v srcih, če bodo pesmi občuteno in količkaj skrbno izvajane.« Ko sta s Sattnerjem l. 1924 izdala vsak po 4 himne sv. R. T., sem ugotovil, da so Hochreiterjeve skladbe za spoznanje resnejše od Sattnerjevih. O izdaji »Planik« II leta 1926 je pisal Fr. Ferjančič (C. Gl. 1926, stran 84): »Drugi del zbirke pripada mojstru Hochreiterju. Ko se je H. prvič oglašil v »Novih akordih«, ga je tedanji urednik dr. Gojmir Krek veselo pozdravil kot dobrodošlega sotrudnika, ter nanašajoč se na pomen priimka »Hochreiter« je šaljivo pripomnil: »Hochreiter se piše in visoko na konju jezdi v našo muzikalno bodočnost.« No, hvala Bogu, v tej zbirki ne jezdi več tako strašno visoko, kakor je pri njem navadno. Gotovo se je moral zelo premagovati, da se je vzdržal v nižavi navadnih zemljanov... Tu pa tam udarja celo na ljudsko struno.« Hochreiterjevo mašo »Christus Rex« je ocenil p. H. Sattner (C. Gl. 1928, stran 57). Med drugim pravi: »Mašo je skrbno kontrapunktično, tematično delo; ni lahka, vendar razumljiva, zložena z velikansko marljivostjo, kakršne je g. Hochreiter zmožen. V tej maši ni nič navadnega, konvencionalnega; vse je novo, morda včasih preveč iskano. V njej so silne lepote. Orkestracija je samostojna glasba, ki daje pevskemu delu lepo, bleščečo ozadje.« Zbirko »Pomoč kristjanov«, ki sta jo zložila s Sattnerjem, je ocenil M. Tomc (C. Gl. 1933, str. 95). On piše: »Hochreiter se je v tej zbirki precej unesel in se približal tehnično šibkejšim zborom, ne da bi pri tem trpela glasbena stran njegovih skladb. Oba skladatelja se prijetno dopolnjujeta: Sattner vpliva na poslušalca s svojo iz srca prihajajočo mehko melodiko, Hochreiter pa nas bolj z močjo svojega uma prepričuje o resnični vrednosti svoje umetnosti.« — Edini, ki se je o Hochreiterjevih cerkvenih skladbah, predvsem pesmih in zlasti glede njih cerkvenosti manj ugodno izjavil, je V. Ukmar. V svojem Pogledu na zgodovinski razvoj glasbene umetnosti (II. zvezek, str. 241) pravi namreč, da je »Hochreiter našo cerkveno glasbo obogatil s precejšnjim številom precej posvetno zaokroženih pesmi.« Tej trditvi ugovarjam, kakor sem že l. 1933, ko se je Ukmar v »Slovenec« nepovoljno izrazil o cerkvenosti štirih, tisti čas v C. Gl. objavljenih Hochreiterjevih pesmi. Takrat sem v našem listu poudaril tole: »Hochreiterjeve pesmi so zložene v slogu, ki smo ga do sedaj vedno smatrali kot posebno plemenitega, visoko umetniškega in vseskozi cerkvenega. In Hochreiter je v svojem slogu in izrazu ustaljen, zrel mojster. V cerkveni glasbi in z njo je zrastel in se razvil v enega naših najboljših skladateljev. Je tudi globokoveren

v srečo in življenje. Čutnost, v kolikor se kaže v njegovih skladbah, ni le zunanja, ampak prihaja iz globokega notranjega izraza. In o tem, da Hochreiter glede pomanjkanja cerkvenosti ni šel nikoli predaleč, sem bil in sem še prepričan.

Hochreiter je o glasbi in predvsem cerkveni tudi pisal. V »Novih akordih« je l. 1913 (XII. letnik) napisal obširen članek »Naša cerkvena glasba zadnjih let«. Podal je kritičen pregled nekaterih tisti čas izišlih cerkvenoglasbenih del Foersterja, Sattnerja, Gerbiča, Kimovca, Premrla in Hladnika. Pohvalil je vrline, opozoril na te ali one hibe, priganjal k bolj naprednemu duhu. Kakor dr. Gojmir Krek, je tudi Hochreiter pripomogel s skladbami in pisanjem k napredovanju in k sodobnejši preorientaciji slovenske glasbe. V »N. A.« je isto leto napisal tudi še članek in analizo p. H. Sattnerjeve kantate »Oljka«. L. 1916 je napisal v C. Gl. daljšo oceno Premrlove kantate »Solnčna pesem sv. Frančiška«. Pozneje je ocenil še več cerkvenoglasbenih del. Po smrti svojega najboljšega prijatelja p. H. Sattnerja pa je napisal Spomine, posnete iz p. H. Sattnerjevih pisem, ki jih danes zaključujemo.

Prijateljsko, ali bolje rečeno, bratovsko razmerje Hochreiterja s p. Sattnerjem bi potrebovalo prav za prav posebnega opisa; a ker se nam ravno v omenjenih in objavljenih Spominih dosti jasno odkriva, bo zadostovalo, da ob tej priložnosti podčrtamo v tem pogledu samo glavne stvari.

Prisrčna vez, ki je skozi dolgo dobo družila ta dva izredna človeka, je vzknila že v letih, ko sta mladi Hochreiter in p. Hugolin kot njegov učitelj trčila skupaj v Novem mestu; učvrstila in še trdneje sta jo zvarila, ko je Hochreiter odšel na Dunaj. Gojila sta jo z neprestanim dopisovanjem od leta 1891 dalje, se večkrat obiskovala, preživela skupaj mnogo počitnic, zlasti na morju in na Gorenjskem; medsebojno sta se spodbujala k glasbenoumetniškemu delu. Mlademu Hochreiterju je bil Sattner glasbeni učitelj, staremu Sattnerju pa Hochreiter najvdanejši in najzvestejši glasbeni mentor in vodnik. Hochreiter mu je skladbe pregledoval, izboljševal in moderniziral, Sattner pa je neprestano Hochreiterja skušal zadržati, da ne bi pisal za naše razmere preveč umetno in pretežno.

Kar je Hochreiterja in Sattnerja tako prijateljsko družilo, je bilo tudi enako versko naziranje, ozir. Hochreiterjeva globoka vernost, zaradi katere je Sattner Hochreiterja še tem bolj ljubil in se v njegovi družbi srečnega počutil.

Hochreiter je bil odločen, praktičen katoličan, ki svojega katoliškega prepričanja ni skrival. Že v mladosti je rad pel na cerkvenih korih, se mnogo žrtvoval za katoliško stvar v službi na jezuitskem zavodu v Kalksburgu, kot skladatelj napisal toliko cerkvenih in nabožnih del, ki v njih opeva Kristusa rojenega, Kristusa trpečega, Kristusa v sv. Rešnjem Telesu, Kristusa Kralja, Brezmadežno Devico in Mater žalostno, dal svojim latinskim mašam tako značilne evangelijske naslove iz osmerih blagrov itd., spoštoval duhovnike in redovnike, poromal v Sveto deželo, nekajkrat v Rim, večkrat v Lurd, se točno udeleževal službe božje, pogosto prejemal sv. zakramente. Na počitnicah je p. Hugolinu večkrat pri maši celo ministriral.

Družinsko življenje si je ustvaril kot mlad uradnik na Dunaju. S sooprogo, gospo Margareto, je imel štiri otroke: tri hčere in enega sina. Izmed hčera najstarejša, Marija, je virtuoziinja na goslih, Gabriela altistinja na državnem gledališču v Stuttgartu, hkrati pobožno dekle. Na to svojo hčer je bil Hochreiter najbolj ponosen in je vsako leto o počitnicah preživel nekaj tednov pri nji. Tudi letos je svoje otroke, po svetu razkropljene, zopet in zadnjič obiskal: V Berlinu in Stuttgartu. Potem se je peljal še v München, Innsbruck, Zell am See in na Vrbsko jezero. Nato je obiskal še svoje sorodnike v Budimpešti. Z obojnih potovanj se je vrnil na Dunaj vesel in čvrst. Zato je bil za vso njegovo družino tem hujši udarec, ko jim je smrt tako nepričakovano

ugrabila dragega očeta. Vsem njegovim preostalim izrekamo najiskrenejše sožalje.

Tudi mi, kar nas je bilo njegovih prijateljev, se nismo niti najmanj nadejali, da ga bomo tako brž izgubili. Pa blagor njemu! Odšel je v srečnejšo domovino. Njegovo truplo počiva na hincingškem dunajskem pokopališču.

Za vse njegovo glasbeno delo, zlasti za ono, ki ga je poklonil nam Slovincem, naj mu bo Bog velik plačnik!

Jan. Kalan:

Nekaj praktičnih misli o cerkvenem petju.

Cerkveno petje je tako važen del bogoslužja, da mora zanimati vsakogar, kdor se božje službe udeležuje. Koliko bolj vsakega duhovnika, ki božjo službo vodi in v prvi vrsti izvršuje! Tudi duhovnika, ki ni po vseh notah izvežban glasbenik.

Zato nam ne smete zameriti in menda tudi ne zamerite, četudi mi nestrokovnjaki v glasbi in petju včasih pograbimo za pero in zapišemo katero o našem cerkvenem petju.

V zadnji številki »Glasbenika« je dr. Merhar razglabljal o tem petju. Pa tako visoko in globoko, da smo ga mi navadni zemljani le težko razumeli. Ta članek je pa sunil tudi mene, da vam zopet pošljem nekaj misli o cerkvenem petju, kakor sem jih bil enkrat že poslal; misli, ki so — saj sem od nekaterih strani dobil pismene izjave — bile pogodu tudi strokovnjakom.

Morda se je od takrat dalje že tudi nekoliko zboljšalo. Opažam n. pr., da se organisti ne boje več tako med sv. obhajilom orglati, kadar je v zvezi s sv. mašo, kakor se zdi, da so se bali prej. Zdelo se je, kakor da je med svetim obhajilom orglati »strogo prepovedano«; tako so navadno sicer bučeče orgle trdovratno molčale, dokler ni mašnik zadnjega vernika obhajal. Ko pa je bil ta »prepovedani čas« končan, so pa spet mogočno zabučale. Pa zakaj bi morale molčati, saj je sveto obhajilo, ne le mašniku, ampak tudi verniku važen del sv. maše! Če je torej primerno vse sveto opravilo spremljati in poveličevati z godbo in petjem, zakaj samo tega ne? Ali ni prečudno združenje Boga z revnim človekom vredno, da se proslavlja z najslajšo godbo in najsrčnejšimi hvalnicami? —

Če pa to že povsod vedo in uvažujejo, nam ni znano. Ne, povsod še ne! In če še ne, bi bilo prav, da bi tudi uvaževali!

Toda to danes le mimogrede. Dve drugi važni misli naj bosta danes tukaj poudarjeni! Ti dve misli nista novi — kaj pa je novega pod soncem? — a morda se jih nekateri premalo zavedajo. In zato jih je treba nanovo v spomin poklicati, naglasiti. Kateri dve misli?

Prva je ta, da cerkvena pesem je in mora biti molitev! Cerkevno petje je samo bolj slovesna, vzvišena molitev. Naj bo ta molitev prisilna ali hvalilna. Gotovo mora imeti ta molitev primerno obleko ali obliko. Hočem reči: Pesem mora biti umetna. Ker glasba je umetnost. Toda dovolite vprašanje: Ali se ne presoajajo in izvajajo večkrat cerkvene pesmi bolj s stališča umetnosti kakor s stališča pobožnosti?... Umetnost, da, umetnost mora biti! Cerkvena glasba naj bi v oziru umetnosti ne zaostajala za svetno glasbo. Toda vedno ostane res, kar je rekel menda sv. Avguštin, ali naj bo kdorkoli, »bolje, da nas slovničarji grajajo, kakor da bi nas ljudstvo ne razumelo«. To velja v nekoliko spremenjenem pomenu tudi o cerkveni pesmi. Njeno vrednost moramo ceniti ne samo po vnanji obliki, marveč tudi po duhu. Gotovo je, da mora ustrezati glasbenim zahtevam; glavno pa je, da vzbuja v nas duha pobožnosti.

Ali se vam ne zdi, da praveč »solov« v cerkveni pesmi ni na mestu? Pravim: preveč. Ne mislim, da bi »sоло« v cerkvi sploh ne bil primeren. A če je teh mnogo, se mi zdi, kakor da je to nekako izkazovanje; imamo občutek, kakor da smo — v teatru. Posebno, če solista ne razumemo, kaj izgovarja — in to je večkrat — kaj imamo od takega petja?

Gotovo je, da naj so pevci dobro izvežbani, da naj pesem izvajajo dovršeno; vendar naj niti pevci niti organist ne gledajo toliko na to, da se dobro »postavijo«; marveč naj jim vre pesem iz željnega srca, da bi Boga častili, vernike pa da bi v gorečnosti do Boga užigali. »Postavljanje« se z molitvijo — kar cerkvena pesem mora biti — ne ujema. Ali bi ne bilo prav, da bi se vstavila posebna molitev, ki naj bi jo pevci pred začetkom molili in z njo dober namen obudili: to vse le Bogu v čast? Če so take molitve sestavljene in primerne za ministrante, niso nič manj za pevce.

Ko bi organisti imeli ta namen dobro pred očmi: vse Bogu v čast! bi tudi ne bili tako nenaklonjeni ljudskemu petju, kakor nekateri so.

Povedal sem menda že enkrat, da v Nemčiji v cerkvi veliko več pojejo kakor pri nas. Seveda vsa cerkev. A njih petje ni nič kaj lepo. Za naša ušesa dolgočasno, ker je enoglasno. A njim ni toliko za lepoto, njim je za molitev. Ne samo v nedeljo pojejo, marveč vsak dan; pesem se vrsti z glasno molitvijo. Kakor z recitiranjem, enako hočejo s petjem moliti.

Pri tem seveda goje tudi umetno pesem — vendar se mi zdi, da ne proizvajajo toliko novega kakor pri nas — mogočni zbori nastopajo le bolj ob slovesnih prilikah. Ta vtis imam — če mi ne boste zamerili — ako primerjam petje v Nemčiji z našim, da naše je splošno lepše od njihovega; a da je na Nemškem cerkveno petje bolj molitev, pri nas — pa bolj umetnost.

Druga misel, ki jo je posebno poudariti, ja ta tale: Pevski kor ni nekaj samostojnega, ali nekaj samo zase, kar se lahko giblje popoinoma po svoji volji; marveč je del službe božje, ali jasneje rečeno: je v službi oltarja. Zato se mora oltarju, bolje rečeno: sveti daritvi kolikor mogoče prilagoditi.

In v tem oziru je pri nas še veliko pomanjkljivosti. V toliko se je to zboljšalo, da se zdaj praznična pesem začne peti takoj na začetku sv. maše, ker se tudi mašnikov »introit« takoj bavi s prazniško mislijo. — Ali je pa to prav, če se pri sv. maši redno pojeta dve Marijini pesmi: prva pri darovanju, druga po sv. obhajilu? Ne da bi hoteli Marijino češčenje omejevati — toda vse ob svojem času. A kaj naj pa pojejo, če ne Marijinih!? Ali imamo druge za sv. daritev primerne pesmi?¹

To vprašanje je v zvezi z liturgičnim vprašanjem. Liturgično gibanje je pri nas v primeri z Nemčijo še daleč zadaj. Po večini cerkva in naših kapel še ni duha ne sluha o njem. Vsa božja služba se giblje še v starem izvoženem tiru. Kaj hoče liturgično gibanje? To, da ljudstvo ne gleda in ne posluša božje službe kar pasivno, marveč da samo z njo sodeluje. Zdaj pa mašnik pri oltarju moli po svoje, pevci na koro pojejo po svoje, ljudstvo pa nekaj moli po svoje — ali pa nič. Vsak zase, nič skupnega!

Prav pravi neki liturgik: »Vzemite fanta, ki je zapustil šolo. Če se že v šoli ni učil sv. maše resnično se udeleževati, mašno knjigo prav rabiti, bo morda še nekaterikrat prišel v cerkev, toda stal bo tam zadaj in stal brezdelno. Postalo mu bo dolgčas, zgubil bo veselje nad cerkvijo in začel se ji bo odtegovati.« — Ali ni tako? Kaj pa delajo naši fantje doli pod korom? Stojijo in čakajo, kdaj bo konec. Če celo ne šepetajo. Drugi pa stoje zunaj cerkve. V cerkvi jim je dolgčas; ne vedo, kaj bi počeli.

¹ Seveda jih imamo: celo vrsto slovenskih maš, poleg teh še več zbirk posameznih daritvenih pesmi. Treba se jih je samo poslužiti in jih peti. Ur.

Dajte jim, da bodo sami peli in molili, božjo službo ne samo moiče, ampak dejansko spremljali. Ne rečem, da bo to vse spreobrnilo; gotovo pa bodo imeli večje veselje nad njo, če bodo pri nji sodelovali, kakor če so samo statisti.

In tu ima zdaj cerkvena glasba široko polje delovanja na še neobdelanem polju. Danes se mora cerkvena glasba z liturgičnim gibanjem sprijazniti in pomagati, da se to gibanje tudi pri nas vpelje.

Naučite, prosim, najprej ljudi lepo recitirati, da bodo znali v koru moliti. Kako slabo, neubrano večinoma ljudje molijo »uro«! Kdor nima knjige, nič ne razume. Moški pa večinoma knjige nimajo. Kaj naj počnejo? Dolgočasijo se — nazadnje pa izostanejo. — Ko sem bil par let župnik na mali fari, so mi ljudje tako lepo molili, da so se ljubljanski gospodje, ki so me prišli obiskat, čudili, češ: molijo kakor redovniki ali redovnice v koru! Bilo je res spodbudno. In to bi se dalo vpeljati z ne posebnim trudom povsod.

In potem naj ljudje pojejo! Kaj ni za organista lepše, če vodi petje cele cerkve, kakor le male skupine pevcev? Njegova čast in zasluga za to ne bo nič manjša, ampak večja. Seveda zaradi tega umetno petje ne bo prenehalo in ne sme prenehati. Oboje naj se prijetno vrsti!

Predvsem pa je treba v ta namen imeti pesmi, ki se sveti maši prilagajajo. Ki mašnika pri daritvi spremljajo — ne motijo. In tu je tudi še veliko polja za glasbenike.

Ko pa omenjam dela za glasbenike, še par opazk! Pri nas se na glasbenem polju toliko novega proizvaja kakor menda nikjer. Saj je ta plodovitost sama na sebi vse hvale vredna. Toda čudno je, če imamo že kako lepo pesem, pa gre komponist in napravi na isto besedilo — slabšo. Ali naj zdaj pevci lepšo opuste in slabšo pojejo? Da, tako se tu in tam res godi. Jaz sem rekel pevcem: Pa bi se malo manj pesmi učili, a tiste le lepe; posebno take, ki res pobožnost vzbujajo. Rajši imamo, da je manj spremembe, da lepe pesmi večkrat slišimo, kakor da je veliko spremembe, a pesmi niso lepe, spodbudne.

Če komponisti morda že ne vedo, kaj naj bi skladali, ponavljam tukaj željo, ki sem jo zapisal pred par leti, a se, kolikor mi je znano, še ni izpolnila. Dajte nam pesmi za vse praznike; take, ki bodo zahtevam glasbene tehnike ustrezale, pa tudi, da bodo ljudem šle v v ušesa! Da jih bodo, ko jih slišijo na koru, lahko sami peli. Da bodo s praznikom živeli! Naj sodi kdo o Riharju, kakor že hoče; a to je bila gotovo njegova velika zasluga za versko življenje in ljudsko pobožnost, da je zlagal za ljudstvo, hočem reči: da so se ljudje njegovih pesmi hitro oprijeli in jih peli. Menda sem že enkrat povedal, da je moja mati vsak praznik pred pečjo z burklami v roki primerno pesem zapela. Gotovo imam jaz od nje tako veselje za petje in posebej zanimanje za cerkveno, dasi se potem strokovno nisem izobrazil. — Ob Riharjevem času je bilo menda tako: V nedeljo ste jo slišali na koru, med tednom pa že po hišah in na polju. Seveda so te pesmi že nekoliko zastarele. Za božič jil imamo dosti, za veliko noč že manj, za binkošti pa skoraj nič. Ali imamo kako pesem, ki bi jo ljudje znali in peli za vnebohod? Nobene.² In vendar je to veličasten praznik. Zakaj bi ljudje ne dali duška svetim občutkom, ki jih tak praznik prešinjajo? Pomagajte ljudem s praznikom čutiti in živeti, se ga veseliti! Za Veliki Šmaren smo imeli »Za Bogom častimo Marijo najprej...«, ki je res že nekoliko zastarela. Novejših imamo nekaj prav lepih — vsa čast! — a za ljudstvo pretežke. Za druge praznike jih je še manj.

² No, vsaj dve: J. Travnovno »Sveti praznik se obhaja« in B. Potočnikovo »Poznate dom«. Obe ste ljudski pesmi. — Ur.

Najprej bi morali imeti primerno besedilo. In kdo bi bil zmožen tako besedilo zložiti, če ne dr. Merhar? Poleg pravilne in čedne oblike bo kot duhovnik najbolje znal zadeti duha praznika. Dragi moj, kar na delo!

Potem vprašam zopet: Zakaj nimamo za litanije Jezusovega imena več lepih napevov? Po napevu lavretanskih jih že lahko pojemo, a za te si želimo še drugega napeva ali drugih napevov! Zakaj se komponisti poskušajo samo na litanijah Jezusovega Srca, a ne tudi Imena? Zato jih tudi skoraj nikoli ne slišimo peti. In vendar so te litanije po besedilu jako lepe — so v Cerkvenem molitveniku tudi na prvem mestu — in so ravno za največje Gospodove praznike najprimernejše. Torej, torej, dajte nam lepih napevov litanij Jezusovega Imena! In potem jih večkratajte!

In pa še nekaj! Davno sva že bila z dr. Kimovcem oba tega mnenja, da bi bilo vendar primerno in lepo, ko bi se molitve po petih litanijah tudi slovesno pele, ne samo molile. Ko petje litanij utihne in duhovnik začne moliti v tonu govora, je nekako tako, kakor bi z gorkega prišli na mrzlo. Iz poezije v prozo. Zakaj bi, če smo že peti začeli, do konca ne peli? Na Primorskem povsod tako delajo. In se sliši jako lepo, slovesno. Poskrbite no, merodajni gospodje, da bo tudi pri nas tako! Bo mnogo lepše, slavnosti praznika primernejše. In danes je treba vse poskusiti, vse storiti, kar ljudem službo božjo omili in jih na cerkev veže.

Zadnja naj bo pa tale: Prav je, da ste se glasbeniki začeli bolj ozirati na okus ljudstva. Saj umetnost je za ljudi. Če je ljudje ne razumejo, nimajo od nje nič. Torej prav, da so, recimo, bolj »domače« pesmi prišle zopet do veljave. Ali pa ne gredo nekateri v tem že kar nekoliko predaleč? Ali se ne slišijo včasih v cerkvi že pesmi, ki v cerkev res ne spadajo? Na primer če o Božiču pojejo, kakor smo slišali, tisto, ki poje: »Jožef pravi: kaj bo pa za večerjo? Marija pa odgovori: večerje pa treba ni.« Taka domača se lahko poje doma pred jaslicami, v cerkvi po povzdigovanju pa ne. Torej ljudsko, da, vendar cerkvi primerno.

To bi bile nekako misli glede cerkvenega petja, ki so mi silile v pero. Kako bi se mašnik, ki njegovo sv. daritev petje spremlja, za to petje ne zanimal? —

Naj bo to pisanje, kakor vse cerkveno petje, res Bogu v čast!

Fran Ferjančič:

P. Angelik Hribar.

Član prvega odbora Cecilijinega društva.

Z zadnjo številko letošnjega Cerkvenega Glasbenika smo — hvala Bogu — srečno dospeli tudi do zadnjega člana prvega odbora Cecilijinega društva, ki sem ga nameraval še opisati. Ta odlični član je blagopokojni p. Angelik Hribar iz reda sv. Frančiška. Samo ob sebi je umevno, da iz one prve dobe cecilijanskega preporeda ne smemo in ne moremo prezreti moža, ki si je stekel toliko zaslug za cerkveno glasbo. Oglejmo si torej — četudi le bolj površno — njegovo življenje in delovanje.

Zagledal je luč sveta 3. marca 1843 v Zgornjem Tuhinju nad Kamnikom. Njegov oče je bil tamkaj cerkvenik in je imel pet sinov, ki so bili vsi glasbeno nadarjeni. Najodličnejša med njimi sta bila pač zadnja dva: Anton in Jožef. Anton se je samo iz ljubezni do glasbe posvetil učiteljskemu stanu in je svoj čas na Goriškem zelo slovel kot pevovodja, organist in skladatelj. Umr

* V »Bogoljubu« 1905. št. 1, so natisnjene moje. Treba jih bo zopet izdati in še nekatere druge. — Uredništvo.

je 8. maja 1887 v Gorici. O njem sem obširneje pisal v našem glasilu l. 1907 v treh številkah. Peti in najmlajši sin pa je bil Jožef, ki je pozneje kot redovnik dobil ime Angelik. In o tem glasbeno izredno nadarjenem sinu pišem ravno sedaj.

Njegovo življenje se da orisati s kratkimi potezami. Šolal se je v Kamniku in Ljubljani. Po dovršenem šestem gimnazijskem razredu je vstopil v frančiškanski red in bil v mašnika posvečen 31. marca 1867. Nato je nekaj časa kot učitelj poučeval na ljudski šoli v Kamniku, leta 1873 pa so ga poklicali v Ljubljano, kjer je prevzel pevovodstvo in orgljanje v tamkajšnji frančiškanski cerkvi. Takrat so pri frančiškanih za višje glasove uporabljali še deške glasove. To pa je bilo združeno s to veliko nepriliko, da so dečki kmalu mutirali in da si je moral pevovodja iskati vedno novih višjih glasov. Ko so leta 1890 premestili p. Hugolina Sattnerja iz Novega mesta v Ljubljano, da bi tamkaj prevzel vodstvo frančiškanskega kora, je novi »regens choric« kmalu energično odstranil ono nepriliko na ta način, da je vpeljal namesto deških ženske glasove. S tem seveda je bila stvar zelo olajšana in sedaj šele je bilo mogoče, da se je frančiškanski pevski zbor povzdignil do tolike dovršenosti. Delo na koru sta si g. Hugolin in p. Angelik delila tako, da je prvi navadno dirigiral, drugi pa orglal.

P. Angelik je bil v glasbi temeljito izobražen. Kot njegovi glasbeni učitelji se naštevajo razni glasbeniki iste dobe, kakor n. pr. Kamilo Mašek, Zöhrer, Nedved, Foerster. Vendar lahko rečemo, da precej glasbenega znanja si je pridobil z lastno pridnostjo.

P. Angelik je želel, da bi se v glasbi vedno bolj spopolnjeval. Nekoč mu je ljubljanski knezoškof dr. Jakob Missia svetoval, naj gre poslušat benediktince v Sekovo, ako hoče slišati, kako se pravilno poje koral. P. Angelik se ni dolgo pomišljal: čez 14 dni se je že odpravil v Sekovo, kjer je z velikim zanimanjem poslušal krasno koralno petje. In sad tega njegovega obiska v benediktinskem samostanu je bil obširen spis v Cerkvenem Glasbeniku (1887) o petju pri benediktincih v Sekovi.

Rad je tudi sicer poslušal lepo glasbo, da bi se pri tem sam kaj naučil. Ko so leta 1891 v ljubljanski stolnici proslavljali 300-letnico Gallusove smrti na ta način, da so izvajali krasno šestglasno Gallusovo mašo, ki so jo našli v Licealni knjižnici, je pohitel v stolnico tudi p. Angelik. Galusova maša je vpivala nanj tako mogočno, da je bil ginjen do solz, kakor sam o tem poroča v Cerkvenem Glasbeniku 1891, str. 71.

Toda oglejmo si zdaj nekoliko njegove zasluge za cerkveno glasbo.

Že na prvem občnem zboru leta 1877 je bil izvoljen za odbornika Cecil. društva, in na tem mestu vztrajal okroglih 30 let, do svoje smrti. Ker je bilo njegovo delovanje na polju cerkvene glasbe vsestransko, je tudi vsestransko podpiral stremljenje Cecil. društva.

Veliko zaslug si je stekel tudi kot glasbeni učitelj na orglarski šoli. Celih 27 let in pol je učil orglarske učence klavir, koralno in figuravno petje.

Bil je tudi spreten, izboren organist. Orgljanje pri službi je bila — rekli bi — njegova življenjska naloga. Igral je vedno dostojno in v cerkvenem duhu. Naj pri tej priliki omenim iz njegovega orgljanja malenkost, ki pa je naredila name velik vtis. Na dan nekega občnega zbora Cecil. društva v Ljubljani je bila popoldne v frančiškanski cerkvi adoracija pred izpostavljenim sv. R. Telesom s pevsko produkcijo in litanijami. Orglal je takrat p. Angelik. Od začetka je igral najmogočnejše s polnimi orglami. Prav v tistem trenutku, v tisti sekundi, ko je dijakon odprl tabernakelj, se je nenkrat mogočno orgljanje spremenilo v tiho, nežno igranje. Človeku se je za-

zdelo, kakor da bi tedaj, ko so se odprla tabernakljeva vratica, orgle same padle na kolena v globokem spoštovanju pred Najsvetejšim. Bil je to duhovit domislek p. Angelika, ki je dosegel popoln uspeh.

Posebne zasluge pa si je pridobil p. Angelik kot skladatelj. Že takoj v 2. številki prvega letnika našega glasila (1878) nahajamo njegov ljudski »Tantum ergo« v F. V. Cerkv. Glasbeniku je objavil 35 svojih skladb različnega značaja, med njimi 2 obširni latinski maši: »Tota pulchra es Maria«, o kateri maši trdi p. Hugolin Sattner, da je tudi kot skladba »tota pulchra« (»vsa lepa«); in druga latinska maša v čast sv. Antonu. Tretja latinska maša v čast svetemu Jožefu pa je izšla posebej, kakor tudi latinski Requiem. Koliko je še sicer njegovih skladb na pr. v 4 zvezkih »Slava Bogu« in v zbirki »Slava Brezmadežni«! Tudi nekaj svetnih skladb je zložil; 5 jih je v Aljaževi »Pesmarici«, starejši moški zbor z baritonskim samospevom »Oče, pojdite domu« pa je založila Glasbena Matica. Za to skladbo je prejel tudi razpisano nagrado. Poleg tega so izšli še 3 zvezki njegovih »Mladinskih glasov« z raznovrstnimi pesmicami za šolsko mladino. Zložil je tudi več priložnostnih reči, n. pr. himno o posvečevanju novih šentjakobskih zvonov; »Društveno«, posvečeno »Katoliškemu društvu za delavke«, itd.

Kot skladatelj je hodil p. Angelik nekako srednjo pot med Riharjem in Foersterjem. Njegove pesmi so po večini lahke in melodiozne, zato ugajajo zlasti preprostim pevskim zborom. Nekatere so že kar ponarodele, kakor n. pr. »Ti, o Marija«.

Ako se ozremo še nekoliko na njegov značaj, moramo reči, da je bil dobrega, blagega srca. Med njim in menoj je prišlo samo enkrat do male disharmonije in to zaradi moje kritike v Cerkv. Glasbeniku, 1896, str. 85. Sicer sem na onem mestu zelo pohvalil njega in frančiškanski pevski zbor. Toda pristavil sem še ta stavek: »Ako bi imel kaj omeniti, bi bilo, da je spremljevanje pri koralnih točkah nekoliko preveč glasno in premalo legato.« In ta stavek je proti moji volji p. Angelika precej zbudel. Ko sva kmalu potem skupaj sodelovala pri božičnem oratoriju v Marijanišču in smo po končani prireditvi sedli k mizi, je prišel p. Angelik za moj hrbet, položil obe roki na mojo glavo in me nekajkrat potrepil po glavi, kakor bi hotel reči: »Takole revše se predrzne mene kritizirati!« Navzoči marijaniški vodja, dr. Frančišek Lampe, se je ob tem prizoru tako prisrčno smejal, kakor ga sicer nikdar nisem videl tako smejati se, dasi sem bil mnogokrat pri njem, saj sem v tistih letih sodeloval pri vseh marijaniških prireditvah, ki so bile združene z glasbo. Obenem je rekel: »Da, umetniki si radi skočijo v lase.« P. Angelik se je opravičeval s tem, da je imel takrat pred seboj suh koral brez vsakega spremljevanja. Tudi to sem vzel na znanje in priobčil v Cerkv. Glasbeniku v drugi naslednji številki. Sicer pa je p. Angelik to neljubo afero kaj kmalu pozabil. V tistem času je izdal pesmarico »Slava Brezmadežni«. Česar nisem pričakoval, se je zgodilo. P. Angelik je poslal en izvod nove pesmarice tudi meni in sicer s prošnjo, naj napišem oceno! Meni je bilo še predobro v spominu, kako sem naletel s svojo prejšnjo kritiko in se nisem hotel izpostavljati podobni nevarnosti, zato prošnji nisem ustregel. Sicer mi pa tudi ona pesmarica v marsičem ni ugajala. Ko je pozneje msgr. Premrl priredil drugo izdajo te pesmarice, je tudi marsikaj v njej preuredil in izboljšal. Naj pa nihče ne misli, da sva se zaradi tega s p. Angelikom sprla. Ne, bila sva tudi nadalje dobra prijatelja. Zelo rad je slišal, ako sem mu kaj pripovedoval o njegovem bratu Antonu, ki je bil nekaj v Gorici dve leti moj redni učitelj na c. kr. vadnici in pozneje moj pevski učitelj na gimnaziji. Dobro se mu je zdelo, ako sem Antona pohvalil, kakor je tudi zaslužil.

Včasih sva se pa pogovarjala o p. Angelikovih skladbah. Ko je pogovor prišel tudi na njegovo v resnici lepo in globoko občuteno skladbo »Večerni

zvone«, sem mu s polnim priznanjem rekel: »Ta se vam je pa posrečila!« On pa je v svoji preprostosti smehljaje se rekel: »Tokrat sem ga imel malce pod kapo.«

Žal, da je moral umreti tako zgodaj, star šele 64 let. Ker je bil videti zdrav in čvrst, nas je silno pretresla žalostna vest, da je 6. aprila 1907 nenadoma umrl. Usoda je tako nanesla, da se je na dan pogreba, 7. aprila, frančiškanski pevski zbor pod vodstvom p. Hugolina v cerkvi poslovil od nepozabnega pokojnika ravno z mojo nagrobnico. 6. aprila zjutraj je prišel k meni pokojni prof. Adolf Robida, ki je bil reden pevec in izvrsten tenorist na frančiškanskem koru. Naprosil me je, naj bi svojo nagrobnico »Zbogom, brat predragi« nemudoma priredil za mešan zbor. V največji naglici sem skušal ustreči tej želji.¹ Dobro izvežbani Sattnerjev cerkveni mešani zbor je zapel nagrobnico z globokim umevanjem in pravim občutkom; zato je brez dvoma ganila srca poslušalcev zunaj cerkve, in na pokopališču pa je oskrbel petje zbor Glasbene Matice, ki je svojo nalogo — kakor vselej — častno rešil.

In sedaj počiva blagi pokojnik pri Sv. Križu na ljubljanskem polju. S pesnikom Horacijem bi tudi on lahko rekel: »Non omnis moriar!« (»Ne bom ves umrl!«). Da, p. Angelik ni ves umrl. V srcu in spominu hvaležnih Slovencev živi še dalje in po svojih mičnih in priljubljenih napevih bo živel tako dolgo, dokler bo živel slovenski rod.

Dr. Josip Čerin:

Božična »Oj dete je rojeno nam«.

Preden govorim o zgodbi te božičnice, naj napišem triglasno skladbo iz Trillerjeve protestantovske pesmarice 1555:

Ein Kind ge-born zu Bethle - em zu Beth - le - hem, des
zu Beth - le - hem,

frewet sich Ihe-ru-sa-lem, Al - le - lu - ia.

Tukaj imamo dve melodiji — melodijo cantusa in melodijo tenorja. V »Psalmodia« Luke Lossiusa, Nürnberg 1553, stoji zgornja discantova melodija z latinskim tekstom »Puer natus«, pod njo pa zgornja tenorska melodija z nemškim tekstom »Ein Kind geborn zu Bethlehem« in opazka: Pueri prae-cinunt Choro: Puer natus in Bethlehem; Chorus totus repetit germanice utra-que voce: »Ein Kind geborn zu Bethlehem«.

¹ Pozneje je msgr. Premrl na svojo roko prav isto nagrobnico vnovič priredil in jo na pogrebih umrlih članov stolnega pevskega zbora tudi že nekajkratov izvajal.

Pri tej božičnici najdemo redke primer, da se je prvotna (gori tenorska) melodija, ki je bila znana že v 14. stol., umaknila novi, k temu c. f. narejeni discant-melodiji, in je ohranjena ta nova melodija do naših časov. Kdo je pesnik latinskega besedila, ni znano; v Katol. pesmarici Leisintritt 1567 (in pozneje v drugih) ima 10 kitic: 1. Puer natus, 2. Hic iacet, 3. Cognovit bos, 4. Reges de Saba, 5. De matre natus, 6. Sine serpentis, 7. In carne, 8. Ut redderet, 9. In hoc natali, 10. Laudetur sancta.

Znana je pa prestava Heinrich von Loufenberga iz l. 1439: »Ein Kind ist gborn zu bethleem des fröwet sich iberusalem« itd. z 10 kiticami. V slov. pesmaricah je ta božičnica tiskana najprej v Trubarjevih pesmaricah v prestavi J. Dalmatina. Dalmatin je vzel prvotno melodijo in sicer v obliki, kakor se nahaja pri Klugu 1543, potem pri Babstu 1545. Nova, discant-melodija, je natisnjena v nemških pesmaricah najprej v Obsequiale, Ingolstadt, 1570, in pozneje skoraj v vseh kat. pesmaricah v tej obliki:

Ein Kind geborn zu Bethlehem, zu Beth - le - hem, Des frewet
Sich Hie - ru - sa - lem, des fre - wet sich Hie - ru - sa - lem.

V slovenskih zapiskih sem našel melodijo najprej v »Lieder, Arienc« pri Stuchetzu 1820 v dveh variantah:

I.

E - no je De - te ro - je - no - - - (samo začetek besedila)

K. Offrn. Pastorell ex G-minor.

II.

Eno Dete je Rojeno - - -
Ein Kind gebohren zu
Bethlehem -

Ta zapis je seveda vseskozi pogrešen. M. Majer, 1846, ima tako melodijo:

Je e - no de - te ro - je - no, oj ro - je - no, Notri
v me - stu Be - tle hem No - tri v me - stu Be - tle - hem.

Slovensko besedilo »Oj dete je rojeno nam« imamo poleg Trubarjevih pesmaric z 20 kiticami že v rokopisni pesmarici, ki je privezana Hrenovim »Evangelia inu Lystuvi« 1612. — Za to v vseh lekcionarijih, povsod z 10 kiticami, z neznatnimi spremembami (1672, 1730, 1741, 1754, 1764, 1772, 1777, 1787, 1796 in pri Verdineku 1820). Tu se glasi pesem:

Enu je Dette rojenu, ai rojenu,
ali: Enu je Dejte roijenu: ai roijenu,
ali: Enu je De'te roijenu: ai roijenu,
ali: Enu je Dete rojenu: ai rojenu,
ali: Enu Dete je rojenu, aj rojenu, — itd.

Za Foersterjem, Cecilija I, 1901, str. 100, z naslovom »Oj, Dete je rojeno nam« (»staroslovenska«) je prinesel to božičnico skoraj v isti obliki kakor Foerster L. Kramole, »Cerkveni ljudski napevi«, 1936, v harmonizaciji Stanka Premrla, dr. Kimovec pa hrani zapis »Stara Božična pesem iz št. Jerneja na Dolenjsko (sic!), c. 1830 v rabi,« točno tak, kakor je Foersterjev v »Ceciliji«.

Viri za to božičnico in za »Častimo Te«:

Slovenske pesmarice ali molitveniki vsi v originalu; nemški pa: Dr. Bäumker, Das deutsche kathol. Kirchenlied.

Emil Hochreiter:

Moji spomini na p. Hugolina Sattnerja, posneti iz njegovih pisem.

(Konec.)

1. 1. 1934: »Prosim, da o moji biserni maši ta čas molčiš. ‚Der Mensch denkt, Gott lenkt.‘ Bom li doživel to slavje? Če ne, bom tudi Boga slavil, ker mi je podelili v mojem dolgem življenju toliko izredne milosti... Mladostne pesmi¹ študirajo, jih bodo 4. 1. v radiu izvajali. Kakor slišim, jih je Gl. Matica založila in jih bo kmalu natisnila. Veselim se tega... M. Elizabeta mi je vposlala lepa besedila za božične pesmi; če bo mogoče, jih bom med letom uglasbil. Pri meni gre to zdaj prav počasi...« (2 pesmi mi je poslal prijatelj; rokopis je v mojih rokah kot draga glasbena zapuščina.)¹

27. 1. 1934. »Tvoje hrepenenje po morju, po najinem Košljunu, ki sva ga skupno štirikrat obiskala, je umevno. Lepe čase sva tam doživela... Pa v vročino ne grem več; če sploh kam še — v Kamnik. Začel sem vendarle spet skladati, pošljem Ti prvenca v retuširanje.«

5. 2. 1934: »Poročam Ti, da smo Tvojo mašo že 2. 2. izvajali, in sicer gladko in dostojno, v čast božjo in v povzdigo poslušalcev. Prav posebno je lep Credo (‚Incarnatus‘ in konec) in Benedictus.«

14. 2. 1934: »Tvoje obvestilo, da ‚Dolorosa‘ napreduje (je medtem že končana), me je posebno razveselilo. Delaj pridno, da bova delo poleti pri klavirju pretehtala. Če midva kaj takega storiva, pride vedno kaj lepega na svetlo. Morda v Kamniku, tam naju ne bo nikdo motil. V dveh do treh mesecih lahko delo inštrumentiraš, morda bi ga jaz v cerkvi izvajal. O moji ‚biserni‘ ne bom razpravljal: je velika milost, izključljiva milost. Dan ordinacije je

¹ Obe pesmi je C. Gl. objavil v zadnji prilogi I. 1937. Ur.

21. julij. Če ga doživim — Te že danes prosim lepo, da se ga udeležiš. — Iz Avstrije slabe vesti, prostožidarji so na delu... Z zdravjem sem zadovoljen, samo težavno se dvignem s stola. Sprehajati se ne morem, povsod sneg in slaba pota.«

22. 2. 1934: »Notranja vojna pri vas v Avstriji je sedaj končana; jako sem bil v skrbeh za Te in Tvojo družino. Hvala Bogu, da je ostalo pri grozi. Vse dogodke sem zvedel iz ‚Slovenca‘ in vas globoko obžaloval. V iznajdbah napredujemo, v kulturi in morali pa nazadujemo... Dnevi so daljši in gorkejši, mislim, najhujše smo prestali... Z navdušenostjo pojemo na koru postne pesmi, tudi moje iz »Golgot«. Danes sem poskusil iti na vrt, toda se vrnil; pota so še mehka in polna snega. V mestu je seveda že suho. Sonce sije v mojo sobo tako ljubeznivo, da me vedno mika v prostost. Oj, blažen čas — post! Festivitas jejunii! Povzroči mi pač veliko dela in truda. Bog daj le zdravje... 14. 3. bo koncertiral profesor Schweiger iz Maribora z izključno mojimi skladbami. Gosposki Zupan in Vedral bosta peli ‚Mladinske pesmi‘; na sporedu so še: ‚Jeftejeva prisega‘, ‚V kriпти sv. Cecilije‘ itd. Prireditve se najbrž ne bom udeležil. 25. 3. pojemo Schubertovo mašo (g-dur)... Upam, da si se popolnoma posvetil ‚Dolorosi‘. Glej, da bo ena Tvojih najlepših umotvorov. M. Elizabeta se zelo veseli, da si se lotil dela. Upoštevaj vedno moje priporočilo: Lahko, prikupno, iskreno, gosposko. Moli k ‚Dolorosi‘ za to milost. 1. julija imam duhovne vaje, potlej pa greva v Kamnik — klavir na razpolago, krasna okolica, dobra hrana! Potem — dan poln milosti in znamenitosti: moj 60-letni jubilej! Bog mi daruj še to milost! Kje in kako? to vprašanje še ni rešeno. Vse je v božjih rokah... Župnik Lavtižar že naznanja svoje ‚Šmarnice II‘, pričakujem, da mi jih pošlje. ‚Šmarnice I‘ so vobče hvalili. Je priden kot čebela...«

10. 3. 1934: »S komponiranjem mi ne gre po volji, morda pozneje — ne veseli me več... Zdaj študiram Erbovo mašo; glavno težo imajo orgle. Počasi se pripravljam za veliko noč. Sneg je — hvala Bogu — skopnel, pota na vrtu so suha. Bili so že prav lepi pomladanski dnevi; dvakrat sem šel z doma na sprehod in obakrat težko plačal: 3 dni počitka! Oj, te noge! Za veliko noč dobimo darilo: list in evangelij v slovenskem jeziku.«

27. 3. 1934 (Pred zadnje pismo): »Predragi prijatelj! Poročati Ti moram o mariborskem koncertu. Po daljšem sem in tje sem vendar sklenil udeležiti se koncerta; že prof. Schweigerju na ljubo, ki se je bil toliko trudil. 13. 3. sem odpotoval v družbi p. Amanda. Ob pol 5 je bil dijaški koncert, pri katerem je prof. Schweiger razlagal »canticum« in pojasnil takoj praktično posamezne dele, deloma z zborom, deloma z orkestrom. Zdelo se ni to razlaganje za učence potrebno. Drugi dan so se zbrali solisti in solistinke pri gdč. Zacherlovi. Ob 8. uri koncert, ki je bil slabo obiskan; a uspel je izvrstno: zbori so bili fino naštudirani, orkester prav dober. Tenorist, operni pevec Franci, je pel ‚Legendica‘. Gosposki Zupan in Vedral pa 3 dvospeve: ‚Pozdrav Planič‘, ‚Uspavanka‘ in ‚Tožba kukavice‘ — krasno, nežno. Bil sem docela zadovoljen. Prihodnji dan sem se odpeljal z mojim spremljevalcem domov. Potovanje mi ni škodovalo; ‚Gorenjsko‘ (glava) in ‚Notranjsko‘ (telo) sta dobra, ‚Dolenjsko‘ (noge) slabo... Gl. Matica si je nabavila litografsko tiskalnico, moje Mladinske pesmi bo že tiskala na njej. Kdaj? ne vem. Nočem priganjati, gre svojo pot...«

10. 4. 1934 (Zadnje vrstice): »Umrli (teta mi je umrla) pokoj pri Bogu, Tebi moje sožalje in zagotovilo moje molitve. Tako se polagoma drobi stara rodbina. Mi gremo isto pot. Hodim priden na vrt, pa smrti ne utečem. Fiat voluntas Dei! — Komponirati nisem v

stanu... M. Elizabeta se veseli napredka v kompoziciji 'Dolorose'. Zupnik Lavtižar mi piše, da hoče izdati 3. zvezek (letnik) 'Šmarnic'. Neutruden mož! O veliki noči je vse dobro uspelo, posebno priljubljena mi Schubertova maša. Pripravljam za majnik in za sv. Rešnje Telo...«

Deset dni pozneje je ležal mili mi prijatelj na mrtvaškem odru. O njegovih zadnjih dneh in urah mi je sporočil prečastiti g. gvardian p. Gabriel sledeče: »V nedeljo, 15. aprila, je bil naš p. vikar še pravi junak. Vršil je vsa svoja dela kakor popolnoma zdrav. Po popoldanski službi božji je obiskal sestro in brata, se vrnil ob 7. uri in z nami večerjal. Drugo jutro pa ni mogel vstati, imel je vročino 39° in došli zdravnik, ki sem mu ga naravnost vsilil, ker ga ni maral, češ da mu ni nič, je ugotovil prehlajenje in ukrenil vse, da bi preprečil pljučnico. Bil je p. vikar v ponedeljek videti slab, a si je opomogel in 17. in 18. tako dober, da smo bili vsi prepričani, da je izven vsake nevarnosti. V noči od srede na četrtek (19.) pa se je stanje poslabšalo, postal je nemiren in tu in tam povedal kakšno besedo narobe. Ko sem zjutraj ob 6 opazil, da ni dobro, sem poklical telefonično zdravnika; a vse zastoj — stanje se je vidno slabšalo in ob 9 smo ga prevideli. Bil je pri popolni zavesti do 5 popoldne (tu in tam je dirigiral). V petek ob pol 1 zjutraj je izdihnil svojo blago dušo...« — »Siovenec« piše 21. aprila: »Včeraj in danes se poslavljajo neštete množice ljudi od blagega patra Hugolina Sattnerja. Saj je pokojnika poznal skoraj vsak ljubljanski otrok. Na porti frančiškanskega samostana leži v krsti, oblečen v temno redovno obleko, s kapuco. Izraz na licu mu je mil, lahko se smehljajoč, ves je nežen, kakor človek, ki se pripravlja k počitku. Pomladne cvetke, narcise, tulipani, zgodnji nagelji ga obkrožajo. Sredi tega razkošja rož in žalne črnine je kakor majhen otrok, ki odhaja k Očetu. Še na mrtvaškem odru je ves tak, kakor je bil v življenju — skromen in ponižen, pravi mlajši Frančiškov brat. — Do krste sploh ni mogoče priti: ljudstvo vseh slojev, vseh stanov prihaja in čaka, kdaj bo moglo do krste, da se zadnjič s pokropljenjem in z molitvijo poslovijo od nepozabnega. Tu je delavka, ki je prihitela v opoldanskem odmoru k mrtvaškemu odru, tam je zopet dama iz najbolj odlične ljubljanske družbe, pa zopet ugledni javni delavci, postreščki, brezposelni, dijaki, glasbeniki, umetniki, predstavniki oblasti: vsak, kakor da srčno želi še enkrat stisniti roko poslavljajočemu se patru Hugolinu. — Okrog krste njegove se je strnilo vse spoštovanje in ljubezen, ki ju je pokojnik v življenju užival.« — »Pogreb smo imeli v nedeljo, kakor Vam je znano« — piše p. gvardijan — »a to ni bil pogreb, to je bila manifestacija. Ljubljana je tekmovala, kako bi mu izkazala zadnjo čast — te množice, venci, petje, govori itd. Rekli so ljudje, da je imel samo približno tak pogreb dr. Krek!« — In moja malenkost — njegov najboljši prijatelj — ni smela biti med onimi nešetimi, ki so nepozabnega mojstra p. Hugolina Sattnerja spremili k večnemu počitku. Ni mi bilo dano... Na dan pogreba, v nedeljo na praznik Varstva svetega Jožefa sem moral z gojenci Kalksburgskega zavoda, ki so bili le name navajeni, izvajati, oziroma dirigirati slovesno latinsko mašo. Nikogar ni bilo, ki bi me mogel nadomestovati... Bridka usoda! A držim prijatelju zvestobo čez grob — sleherni dan se ga spominjam in ga prosim, naj bo pri Bogu priprošnjik zame in za moje, da se nekoč vsi srečno snidemo v nebesih, kjer ne bo nobene ločitve več.

Njegovo življenjsko delo govori zase; v teh vrstah pa so sprejeli cenjeni čitatelji sliko delovanja in stremljenja blagega umetnika. Jaz pa sem Vsemogočnemu hvaležen, da mi je dal uživati 40 let to redko prijateljstvo.

Nekaj poglavij iz fiziologije in fonetike.

(Dalje.)

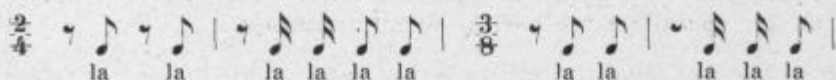
Jezičniki 53/17—48.

- l Jezična konica se dotika trdega neba v kotu med gornjimi sekavci in dlesnami (podobno kakor pri *d* in *t*), ne da bi se stranski robovi jezika dotikali alveol in zob (*bilateralni l*), pogosto je pa tudi varianta, da je naslonjen poleg konice na nebo levi ali desni rob jezika (*unilateralni l*) 55/180. Ustnice so odprte kakor pri vokalu *i*, vendar se velikost odprtine ravna po sosednjih glasovih 59/15. Mehko nebo zapira pot v nosno votlino 55/48. Glasotvornice se tresejo 55/12—13.
- lj Sprednji del jezika se dotika zadnje plati zgornjih sekavcev, alveol in sprednjega trdega neba do grebena. Glavna zapora je na sprednjem trdem nebu ob grebenu, približno tam, kjer artikuliramo *j* in *i*. Konica se prav rahlo dotika notranje plati zgornjih, pa tudi lahko spodnjih zob (prim. 57/47). Od očnjakov dalje ob kočnikih je jezični rob poveznjen (stranska odprtina). Ustnice, mehko nebo in glasotvornice kakor pri *l*-u.
- l Glede lege jezika prim. »C. Gl.« 57/47—48, kjer je natančno opisana. Ustnice so nekoliko odprte in se pri artikulaciji rade oblijo.¹ Mehko nebo in glasotvornice kakor pri *l*-u.
- r Konica jezika drdra proti alveolam 55/177—180. Ustnice so odprte približno kakor pri vokalu *i* (prim. 59/15). Mehko nebo zapira pot v nosno votlino 55/48. Glasotvornice se tresejo 55/12—13.
- Uvu- Konica jezika počiva v spodnjem delu ustne votline. Hrbet (zadnji del) larni je dvignjen proti mehkeemu nebu ali proti zadnji goltni steni. Za *r* značilno drdranje nastane zaradi tresenja jezička 55/82. Ustnice, mehko nebo in glasotvornice kakor pri jezičnem *r*-u.

Opombe za pevca.

Kakor nosniki, tako so tudi jezičniki zelo važni za izobrazbo glasu, ne glede na razne vokalične funkcije, ki jih vršijo v knjižni slovenščini. Medtem ko bo dober pevski pedagog dajal prednost nosnikom takrat, kadar gre za izobrazbo pravilnega nastavka, bo uril jezičnike takrat, ko mu je razgibati okorele jezične mišice.

- l Posebno prikladen za razgibanje jezika je sonornik *l*. Njegova zvočnost in sorazmerno lahka artikulacija mu je priskrbela v zborovski literaturi in v solospevih — zlasti v koloraturah — mnogostransko uporabo. Najpogosteje tvori v zvezi z vokalom *a* medmet *la*, ki ga uporabljajo skladatelji kot nekako polnilo (nadomestek za besedilo), včasih tudi kot sredstvo za poudarjanje ritma v skladbah veselega značaja (plesnih skladbah, koračnicah, serenadah itd.):

¹ Prim. Jespersen: Lehrbuch der Phonetik, 8.66.

Ta način uporabe zloga *la* najdemo pri skladateljih vseh narodov in tudi Slovenci so ga pridno uporabljali, kakor pričajo skladbe Volariča, Schwaba, Parme, Foersterja (prim. Planinsko: V hribih se dela dan ...) in drugih

Toda petje *la-ja* v obliki, kakor ga pišejo skladatelji pod note, se mi ne zdi kdo ve kako prikladno za nešolanega pevca. Iz lastne izkušnje vem, da pojo pevci najlaže ta zlog, ako mu pridamo *l*, torej namesto *la la*. Posebno bi priporočal takšno izvajanje takrat, kadar je zapeti zboru dolgo vrsto *la-jev*:

Zadnji zlog vsake skupine naj ohrani prvotno obliko.

Ta način petja se bo uporabljal s pridomo celo takrat, kadar predpisuje skladatelj sekano (staccato) petje, toda le, ako niso med notami prevelike pavze, ker bi v tem primeru končni *l* motil. V hitrem tempu pa je akustična razlika med *la* in *lal* tako malenkostna, da jo najboljše uho komaj opazi.

Enako naj se uri *l* tudi v zvezi z drugimi vokali (pri solopetju), zlasti kadar gre učitelju za lahkotno izreko (*lil, lal, lel, lol...*) Vendar je treba *l* v začetku prav tiho vaditi in neprisiljeno artikulirati, okrepi ga smemo le s prepono in trebušnimi mišicami. Pri petju *l-a* je dobro misliti na vokal *i*, s tem postane *l* rahlejši in jasnejši. Misel na *i* nam ne izpremeni artikulacije, pač pa odzvočni prostor ustne votline, ki ga nehote uravnamo po vokalu, katerega si predstavljamo.

- lj** Ta glas je v mnogih slovenskih narečjih povsem neznan, ohranil se je pa še na Krasu, v Bohinju in v zapadnih narečjih. Podoba je, da mu bo v knjižni slovenščini — kakor njegovemu bratcu *nj* — kmalu odklenkalo. Tako beremo v dr. A. Breznikovi Slovenski slovnici (4. izdaja, str. 19 pod 4b) da »je pri nas že redék in (da) je večinoma prešel v srednji *l*, ali se pa razcepil v *l+j*«, dočim ga pozna Slovenski pravopis (Breznik-Ramovš) le kot glasovno skupino, ki se izgovarja različno v obeh sestavnih delih (*kral-ja*) na koncu zloga pa kot jasen mehki *l* (*kral* za *kralj*). Svoje mnenje o izreki *lj* sem povedal že v »C. Gl.« I. 60 str. 10, pripominjam le, da je njegova pravilna izreka za petje pesmi drugih slovanskih narodov nujno potrebna.
- l** Trdi *l* je v knjižni slovenščini povsem izginil, nadomešča ga ponavadi *g*, zato se nam z njim ni treba natančneje baviti.
- r** O pomenu *r-a* za pevca sem že obširno pisal v »C. Gl.« I. 55/177—180 in poudaril tam, da mora dober pevec njegovo artikulacijo povsem obvladati, ako noče, da mu bo pri petju nagajal. Največje križe imajo z jezičnim *r-om* tisti pevci, ki so vajeni izgovarjati uvularnega. Za solopevca je izreka jezičnega *r-a* pogoj, in ako je prinesel od doma na konservatorij uvularni *r*, bo potreboval mnogo, mnogo truda preden se ga bo rešil. Nekaj načinov, kako urimo uspešno jezični *r*, sem opisal v »C. Gl.« 55/179, na kar opozarjam vse one, ki se zato zanimajo.

Zapisnik

o kolavdaciji novih orgel v Slovenjem Gradcu, op. 29 mojstra Franca Jenka v št. Vidu nad Ljubljano.

1. Dispozicija.

I. manual:		Zveze:
1. Burdon 16'	14. Flavta 8'	Man. II—I
2. Principal 8'	15. Dolce 8'	Superokt. II—I
3. Burdon 8'	16. Vox celestis 8'	Subokt. II—I
4. Flavta 8'	17. Nachthorn 4'	Superokt. I
5. Konec. viola 8'	18. Dulciana 4'	Superokt. II
6. Salicional 8'	19. Harmon. aetherea 2 ² / ₃ ' 3—4 vrstna	Man. I — ped.
7. Oktava 4'	20. Oboa 8'	Man. II — ped.
8. Flauto trav. 4'		Superokt. I — ped.
9. Kvinta 2 ² / ₃ ' +		
10. Superoktava 2'		
11. Terca 1 ³ / ₅ ' +		
12. Mikstura 2' 3-4vrstna +		
	Pedal:	Kombinacije p, mf, f, tutti:
	21. Principalbas 16'	Jezičniki k tutti
	22. Subbas 16'	Superoktava I. k tutti
	23. Pianobas 16'	Ped. avtomat (proč)
	24. Oktavbas 8'	Prosta kombinacija
	25. Burdonal 8'	Generalni crescendo (valj)
	26. Pozavna 16'	

2. Material.

Labialne piščali so v nižjih oktavah iz cinka, labiji, jeziki in uglaševalni pre-rezi iz kositra (cina), srednje in višje oktave iz kositra (cina) v primernih zlitinah. Pedal in nižje oktave pri burdonih in osemčeveljskih flavtah so iz lesa. Pozavna ima lesene noge in nastavke, da je ton mehkejši. V orglah so porabljene kovinske piščali iz starih orgel, kolikor so bile dobro uporabljive.

3. Funkcija.

Pogon je električen. Ventilator stoji v orglah in deluje neslišno. Sapni pritisk za pneumatiko 80 mm, za piščali 65 mm. Funkcija pneumatike je navzlic izredno nizkemu pritisku točna brez slehernega zastanka. Piščali izgovarjajo kakor klavir z angleško mehaniko. Prav tako hitro odgovarjajo celo ozkomezurirane piščali, ki so po svoji naravi rade malo kasne.

4. Intonacija.

Registri so intonirani zelo značilno, vendar ne gre nobeden do skrajnosti, tako da celo režeče registre rabimo s superoktavo, ne da bi ton postal preoster, nadležen. Posebno ugajajo registri: flavta v I. manualu, salicional, žvižgajoča flauto trav.; zelo hvaležna v kombinaciji je terca, ki n. pr. s flauto trav. posnema jasen zvonček, s Nachthornom pa spominja na izdaten planinski zvonec. Vox celestis je v menzurah, intonaciji in porabi vzorna. Pri tem izredno nežnem registru smo opazovali posebno lastnost intonacije teh orgel, ki se kaže v tem, da tudi najtišji, najnežnejši register po vsem prostoru polno zveni, in ima poslušalec vtis, da v glasu nekako plava. Ta intonacija je tudi vzrok, da orgle petja nikdar ne duše, ampak ga celo v največji moči kot pestro ozadje podpirajo. Izredno porabna je dulciana, ki vsak register mehko osvetli. Kot solistinja in v celoti je dobra oboa. Pedalu daje izredno in krepko podlago principalbas. Miksture so intonirane jasno, pa vendar obzirno, da celo s superoktavo v I. manualu niso ostre, ampak tem bolj bleščeče. Superoktava jim daje značaj iskrivih cimbal. Pozabiti ne smemo izrazite koncertne viole z nje žametnim tonom.

5. Zunanja oblika.

Zunanjo obliko orgulj je zamislil arhitekt Ivan Pengov, izvršil pa njegov brat akademski kipar Božo Pengov. To je menda prvi primer v svetovni orgelski arhitekturi, da arhitektonsko ni obdelana omara, pač pa korna ograja in prostor nad njo do oboka. Prostor med korno ograjo in obokom je zadelan z bogato mrežo po občutu naših starih baročnih okenskih mrež v kmečkih hišah, seveda po obliki in izpeljavi čisto sodobno sijajno vkomponirano v cerkveni prostor, tako da po eni strani tvori mogočno protiutež bogatemu baročnemu oltarju, po drugi strani pa daje orgulj neprimerno večji, kar skrivnostno poudarek. Mrežo delita dve skupini mogočnih piščali v tri dele, ki so poudarjeni s tremi reliefnimi angelskimi plastikami. Tudi korna ograja sama je obložena z lesom, okrašenim z lahnim zlatim, baročno občutenim dekorjem.

Orgle so torej glasbeno in arhitektonsko odlično delo.

Slovenj Gradec, dne 9. oktobra 1938.

M. Tomc, prof.

Dr. Kimovec Fr.

Janez E. Gašparič.

Srečko Koporec:

Analiza in sredstva nove glasbene gradbe.

(Dalje.)

Iz do sedaj omenjenega vidimo dovolj jasno, kako globoko so segli klasični mojstri v glasbeno obliko. Zanimivo je, da na primer Riemann nikjer ne omenja Reiche kot prvega glasbenega teoretika, ki je odkril glasbeno periodo in napisal prvo sistematično razpravo o glasbeni kompoziciji v štirih obsežnih knjigah; čestokrat smo slišali, da ne vemo, kako so klasiki ustvarjali svoje oblike, občudovali smo njih izredno hitro komponiranje, zrelost oblike, skratka njih neverjetna lahkotnost v obvladanju najrazličnejših oblik nam je dala neko skrivnostno razmišljanje o njih kompozitorni tehniki, ki je ni niti Riemann poznal. V Reichovi razpravi o glasbeni kompoziciji, posebno v II. knjigi, pa nam je ta skrivnost docela razložena. Zato bo prav, če navajamo od primera do primera tudi pravila klasične kompozitorne prakse; na tak način bomo šele spoznali, kje je danes sodobna kompozitorna praksa, v čem se razlikuje od klasične, kaj je v resnici novo, kaj je upravičeno trditi, da je res novo. In če smo dali naslov naši razpravi »sredstva nove glasbene gradbe«, smo to storili v namenu, da prikažemo v resnici v tej razpravi dokaze, kaj je v glasbeni gradbi novega, v čem in zakaj. Paul Hindemith skuša v svoji knjigi »Unterweisung im Tonsatz« (Schott Söhne-Mainz) pokazati, kako se je treba učiti, rekel bi: glasbenega rokodelstva. To je tudi en način od mnogih, kako priti do sigurne tehnične izvežbanosti v kompoziciji. Vendar so poizkusi v tem pravcu podobni drug drugemu. In vendar se človek vprašuje, od kod pomanjkanje »glasbenega rokodelstva«, od kod tak zašlej in čezmerno udejstvovanje v malih oblikah? Dr. Komma¹ se s skrbjo sprašuje: »Kdo naj izobrazuje naše mlade, dvajsetletne skladatelje? Na to jasno in razumljivo vprašanje ni kar tako lahko odgovoriti. Manjka ne le mojstrov, ampak tudi uporabnih dobrih učnih knjig. Moji tovariši mi iz lastne izkušnje pripovedujejo, da ni pot našega poučevanja pravilna in naravna.« V »Kroniki mojega

¹ Musikblätter der Sudetendeutschen, 2. letnik, 15. junij, 8. zvezek, 1938, Rober Verlag Brno-Wien-Leipzig.

glasbenega življenja« piše na str. 89 Rimsky-Korzakov, član ruske »petke« naslednje: »Jaz, skladatelj oper (Sadko, Antar in Pskovitjanka), ki se zde posrečene, ne zvene slabo in so jih sprejeli mnogi glasbeniki in tudi občinstvo z navdušenjem, sem bil diletant, ki nisem nič vedel. To javno priznam in to izpričevalo izpričujem pred celim svetom. Bil sem mlad in samozavesten in moje zaupanje v samega sebe je bilo tako veliko, da sem prevzel ponujeno mi mesto.² Vendar nisem bil tedaj v stanju, da bi pošteno harmoniziral koral, ali da bi napisal kak kontrapunkt, o fugi sem imel le mračen pojem... V mojih skladbah sem stremel nezavedno po čisti in pravilni glasovni izpeljavi, ki sem jo dosegel inštinktivno in po posluhu, ravno tako inštinktivno sem zadel pravilno ortografijo. Moji pojmi o glasbeni obliki, posebno o rondu, so bili zelo zmešani. Svoje skladbe sem prav barvito inštrumentiral, nisem pa imel temeljitega znanja o tehniki godal, o praktično uporabljivih uglasitvah rogov, trobent in pozavn.«

Tudi »Čajkovski je ob delu spoznaval, koliko rokodelskega znanja in koliko izkustva je treba, da more iz čustva nastati oblika. Sam je bil mnenja o »petki«, da bi brez njega (Rimsky-Korzakova) vsa drhal bila izgubljena, on je edini, ki kaj razume o svojem rokodelstvu, k njemu hodijo po svete, storil je namreč tisto, kar štejejo meni v sramoto: učil se je. Vsi drugi so diletantje. Vsa družčina se je premalo ukvarjala z glasbo, glasbo človek ne more imeti za postransko opravilo. To je bila od vsega začetka nesreča ruskih skladateljev, da so se hoteli ukvarjati z glasbo mimo drugih reči.«³

Ali niso te besede dovolj resnične tudi za današnjo dobo, ki se izgublja za brezpomembnimi estetsko-filozofskimi debatami in skuša postaviti z učeno hinavščino vzroke za to ali ono glasbo, češ da je v krizi duhovna stran, da je treba nakreniti stil, prodreti v nacionalno smer in podobno šaro. Tak diletantizem podpirajo celo merodajni krogi na ta način, da mu nudijo zavetišče v dnevnikih v obliki skromnih člankov itd.

Vzrok, da je tako, je nekako v tem: kako naj bi bil v tehniki glasbene kompozicije napredek, ko pa niso naši učitelji učili, kako so komponirali na primer klasiki. Samo iz primerov seveda še ne dobimo celo podobe, to je jasno. Saj v orkestralni partituri vendar nihče ne ve, kako je izgledala »orkestralna skicirka«, ki je za mladega skladatelja neprimerno bolj važna kot pa partitura sama. Vzrok je v tem, da ni imel nauk o glasbeni kompoziciji sistematično razvojnega načrta. Vsakdo je začel po svoje. Po Reichi ni nihče nadaljeval njegove teorije in je izpopolnjeval dalje. Za Reicho je začel Marx, ta je začel zopet znova; nova terminologija, novi pojmi; vse brez vsake organske zveze z Reichovimi nauki. Potem je Jadassohn, Bussler, Richter — zopet vsak po svoje, nihče ni vedel, kaj je bilo v začetku in kako bi moralo iti dalje. Zatem nastop Riemanna, velikega znanstvenika, ki pa ni s svojimi številnimi glasbeno-teoretskimi razpravami bogve kaj koristil. Z njim je prišla zopet nova terminologija, nejasni pojmi o glasbeni kompoziciji, nemogoče trditve o drugem težkem taktu, zmehaniziran nauk o orkestraciji, skratka: vse zopet postavljeno na glavo.

Zato je skrajni čas, da začnemo študirati tudi prve začetke glasbene kompozicije, ki so jih postavili: Crüger, Mattheson in Reicha. Tudi v literaturi so še danes vzor grške drame, grške pesnitve, brez njih ne bi bilo Goetheja in ne Prešerna. Naš glavni namen je, zainteresirati mlade glasbenike za študij glasbene kompozicije, ki zahteva časa, žrtev in neskončnega trpljenja.

² Na konservatoriju v Petrogradu (sedaj Leningradu).

³ Klaus Mann »Symphonie Pathétique«.

Reicha objavlja dalje:

A. Reicha 1770—1836)

1)

2)

Z zadnjo štiriktaktno skupino je melodija zaključena. Da so stavčne skupine glede dolžine in tudi glede kadenc enake, so razdeljene z ozirom na simetrijo v medsebojno enake dele. Prva stavčna skupina je zložena iz dveh različnih fraz, ravno tako druga in tretja stavčna skupina. Zato moramo prav dobro razlikovati četrtnsko kadenco od polovne kadence, od te odvisi pravilnost periode. Prva fraza v stavčni skupini naj ima kadenco (šibka), ki deli eno frazo od druge (četrtnska kadenca), ki se razlikuje od polovne le po tem, da obstaja samo na tako velikem oblikovnem merilu, kot ga predstavlja ena sama fraza. Nima pa nikake moči in odločnosti, to pa zaradi tega, ker se stavčna skupina nikoli ne zaključi s četrtnsko kadenco, a polovne kadence tudi ni, ker nastopi šele na koncu sprednje stavčne skupine. V tem oziru je lahko polovna kadenca popolnoma slična celi ali popolni kadenci, ker zadnja stavčna skupina je šestokrat le rahlo spremenjena ponovitev. (V posebno preprostih periodah je razlika samo v sklepu!)

Da bomo prav razumeli, si ponovimo: četrtnska kadenca loči fraze, polovna kadenca loči stavčne skupine (ima značaj ponovitve), tričetrtnska kadenca (je krepkejša kot polovna, a šibkejša kot cela ali popolna) je prav za prav presenetljiva kadenca, torej periode ne zaključuje, pač pa lahko nadomestuje polovno kadenco (prim. 2). Popolna kadenca pa periodo zaključuje. Umetnost periode tiči v tem, da pišemo zanimivo, naravno, neprisiljeno in da od časa do časa ponavljamo vsebino v istem, ali pa v drugem ton. načinu. Stari teoretiki so smatrali stavek, ki je zaključil s popolno kadenco, za periodo, seveda ni smela biti na koncu ne četrtnska in ne polovna kadenca. Če pa ni bilo popolne kadence, ni bilo sklepa, potem je bila taka perioda dolga 100—200 taktov, kar za časa Reicha, Beethovna, Cimarose ni bila redkost.

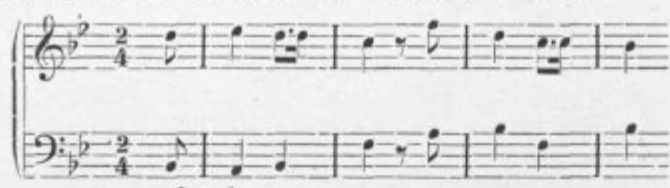
Stavčna skupina, ki je mišljena za periodo (spred. stavčna skup.), mora biti dolga vsaj 4 takte (le v počasnem tempu sme imeti 2 takta):

Če dodamo gornji stavčni skupini novo stavčno skupino, ki se dopolnjuje v osemtaktno zaokroženo celoto in ima vsaj v svojih kadencah kontrast, je to potem osemtaktna glasbena perioda:

A Reicha

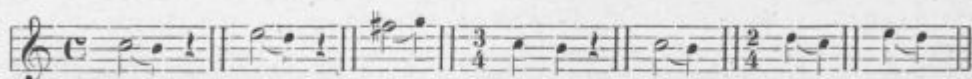
D				
6	četrtn.	polov.	četrtn.	pop.
5	kad.	kad.	kad.	kad.

Če bi pa sprednjo stavčno skupino zaključili takole:

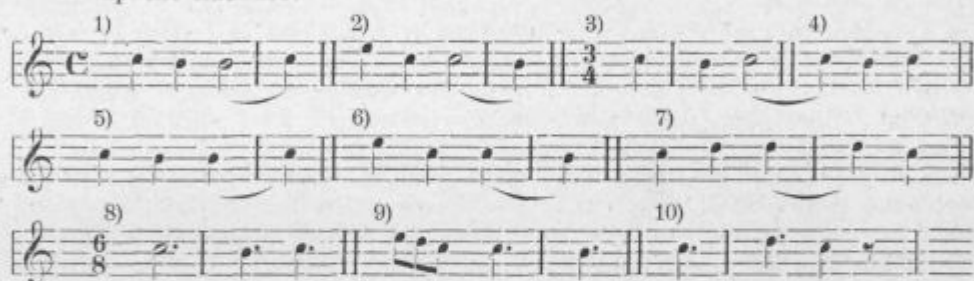

bi bilo vsako nadaljevanje odveč, ker ima kadenca popoln zaključek.

Na strani 360 pravi Reicha: »Ne svetujem postavljati kadenca na drugo težko dobo v taktu, ker nima potem kadenca dovolj moči in določnosti, zato je tudi nastop šibak. Težka doba, ki je že druga $\frac{d}{1} \frac{d}{2} \frac{d}{3} \frac{d}{4}$ nima te moči, da bi izdatno nudila določnost kadenci, ki je mogoča le na prvi težki dobi.« Primeri melodične kadenca, ki so pravilne, čeprav pride zadnja nota vseh teh kadenca na lahko dobo:

Napačne kadence:

Pravilne kadence:

Perioda, zložena iz enega samega stavka. Ne kaže samostojne oblike, ker vsakdo pričakuje nadaljevanja, zato pride po taki periodi popolna kadenca le, če prinaša učinek tridecetrinske kadenca, več kot polovne, manj kot polovne, posebno če modulira v V. stopnjo. Take periode uporabimo za nastop v solopesmi, kot ritornel v začetku, v sredi, na koncu arije, ronda, romance in v baletni glasbi.

Kadence imajo podoben pomen v glasbi kot pesniške interpunkcije, na primer: Zaključujoče = (. ! ?) koma = ista višina, ali le nekoliko stopnjevana. Nadaljujoče = (, : ;) semikolon = glas pada, vendar ne prenizko. — Kolon = malo pada in malo dviga. Glasbeno bi pa pomenile te interpunkcije tole:

Polovna kadenca = ;
 Popolna kadenca = .
 Presenetljiva kadenca = :

Haydn, Mozart in drugi klasiki so pri komponiranju že vnaprej določili arijam kadence, zato ni čuda, da je šlo delo hitro izpod rok. Vzemimo tak načrt v roke (danes je ta zadeva nekam šablonska, vendar skladateljem, ki pišejo v starejšem zvočnem občutju, bi tak načrt večkrat zelo koristil, kajti varoval bi jih nepotrebnih modulatoričnih nerodnosti in oblikovne nejasnosti). Na primer: arija, zložena iz 5 period

8. $\overline{2; 2; 2; 2}$. $\overline{3; 3; 5}$. $\overline{2; 2; 2}$. $\overline{4; 2; 2; 2; 2}$.

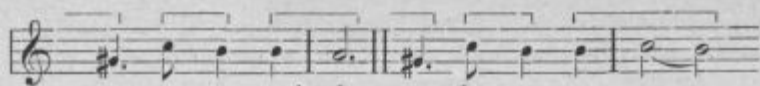
Če pa gledamo kadenco iz novejšega vidika, je pa stvar nekoliko drugačna. Tako je dosegla kadenca v moderno-romantični glasbi (Reger) svoj zadnji višek. Za to glasbo pomeni kadenca prav za prav prehod ritmičnega gibanja, ki postopa iz naraščajočega momenta. Pomenila je tedaj kadenca višek zvočno-ritmične napetosti. Vsaka napetost traja manj časa, kot pa pojemajoč moment. To so vedeli tudi stari glasbeniki, odtod toliko pažnje, ki jo vidimo v ravnokar opisani obravnavi. V funkcijski harmoniji je kadenca nerazdružljivo zvezana z modulacijo, kajti povsod, kjer je melodični potek zahteval cezuro, je prinesel več ali manj izrazito tudi modulatorijski načrt. Zato moramo kadenco predvsem obravnavati s stališča kompozitornega vprašanja. Tako imamo večkrat primere, da je predzadnji ton motiva, fraze ali stavčne skupine le sestavni del kake olepševalne figure, ki je razdeljena v manjše ritmične vrednosti, tedaj ne pride ta ton potem toliko v poštev za ženski sklep, kajti figuro, ki riše melodično črto, moramo postaviti v glavno gibanje melodije, olepšava sama pa nikakor ne pride v poštev za določitev ženskega sklepa. Vzemimo za primer:

V a) primeru rišejo šestnajstinke le figurativno in so le olepševalnega značaja. Čim pa postavimo to figuracijo v osminsko gibanje, dobimo pravo sliko b). Riemann pravi (Handbuch der Kompositionslehre str. 40): »Kakor je mogoč v popolnem motivu ženski sklep, tako so mogoče motivične zveze, ki kažejo višjo stopnjo ženskega sklepa.« Vsak nadaljnji razvoj ženskega sklepa je mogoč le v manjše vrednosti, s tem nastane nova slika, ki jo Riemann imenuje »priključni motiv«. Tu vidimo neko sorodstvo med ritmično-metričnim problemom (dvodelna mera je dala povod za tridelno mero), ravno tako v kadenci: moška kadenca je dala povod za žensko kadenco.

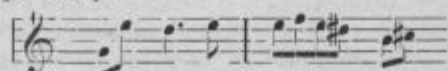
Priključni motiv je tedaj, če je ženski sklep tako izdelan, da nastopi melodično-ritmično razmerje. Vendar je glavna zadeva priključnih motivov v tem, da spremenimo težki takt v lahkega in narobe. Primeri:

poudarek se premakne:
lahki takt težki takt težki takt lahki takt

S takim priključnim motivom dosežemo enotnejšo in krepkejšo členitev in to služi uspešno komponiranju:

Kar se tiče kadenc, smo v glavnem opisali vse primere. Seveda je jasno, da v novi glasbi v nekem smislu kadence ni več, kar je rezultat novih zvočnih vdorov v nekdanjo tonaliteto. O tem bomo govorili kasneje.

Poleg kadenc in priključnih motivov zavzema v kompozicijski praksi pomembno mesto poudarek. Njegova uporaba je vsestranska. Nastopa povsod, bodisi v preprostih ali kompliciranih oblikah, kjer bi ritem postal nejasen zaradi notne pisave, bodisi v motivični ureditvi, kjer uporabljamo poudarek za določitev metrične težke dobe.

Organistovske zadeve.

Seja društva organistov za ljubljansko škofijo se je vršila dne 4. okt. t. l. Predsednik je poročal o tekočih zadevah in med drugim omenil, da škofovska konferenca v Zagrebu meseca maja ni pristala na to, da bi cerkev pobirala doklade od drž. direktnih davkov za cerkvene potreščine, kakor ji daje država pravico, ker se boji, da bo cerkev potem še bolj osovražena pri že tako mlačnih vernikih. — Banski upravi je bila poslana prošnja za podporo, pa smo dobili odgovor, da je ta fond za letos že izčrpan.

V društvo so bili sprejeti trije novi člani in sicer Ludvik Peterlin, organist na Robu, Alojzij Bavdež, organist v Dražgošah, in Ivan Grm, organist na Bohinjski Bistrici.

Občni zbor Društva organistov za ljubljansko škofijo bo 16. novembra t. l. Koč navadno, bo v stolnici ob 10. uri sv. maša, pri kateri bomo peli pesmi iz ljudske pesmarice, nato bo pa zborovanje v Rokodelskem domu.

Meseca novembra bodo razposlane vsem članom položnice. Prosimo, poravnajte članarino nato čimprej!

Pripravljamo veliko spomenico, ki jo bomo vložili na škofijsko sinodo, ki bo kmalu v Ljubljani, kjer bomo natančno razložili naše neurejene razmere in predlagali rešitev tega vprašanja, o čemer se bomo še na občnem zboru pogovorili.

Koncertna poročila.

I. **Koncerti v Ljubljani.** V septembru je koncertiral pevski zbor »Biničkic« iz Leskovca v Srbiji. Izvajal je razne zборе jugoslovanskih skladateljev. Uspeh kakor tudi obisk koncerta je bil le srednji. — 3. oktobra se je vršil kitariski solistični večer, ki ga je priredil mladi kitarist Stanko Prek. Koncert je bil zanimiv in poučen. Prav je, da pride kitara, ki se je razvila iz nekdanje vsesplošno gojene laute, zopet do veljave. G. Prek je izvajal celo vrsto skladb, zloženih ali samo predelanih za kitaro, in dosegel že precejšen uspeh. — 21. septembra je v ljubljanskem radiu koncertiral na orglah prof. P. Rančigaj. Samospeve je pel g. Tone Petrovčič. — Pevsko društvo »Grafika« je priredilo 9. okt. dopoldne jubilejni koncert v proslavo 70letnice Zveze grafičnih delavcev. Poleg moškega zbora »Grafike« so nastopili še: orkester grafičnih

mandolinistov in kitaristov iz Zagreba, pevska »Grafika« iz Maribora in ljubljanski grafični salonski orkester. Koncert je zelo uspel. — V oktobru se je vršil koncert Trboveljskega slavčka. Prenovljeni zbor je sijajno izvežban. Zapel je zelo pester spored skladb slovenskih skladateljev — nekatere pa še navrgel. Članica zbora Rezika Koritnikova je vmes zapela s svojim znanim mehkim in mičnim glasom nekaj primernih samospevov. Koncert je vodil g. Avgust Šuligoj, pri klavirju je sodeloval g. dr. Svara. Pri zborovem petju bi želeli samo boljše, pravilnejše izgovarjave ozkega e. — Ob 10-letnici slovenskega radia sta se v ljubljanskem radiu vršila dva jubilejna koncerta; eden simfonični in eden pevsko solistični ter zborovsko orkestralni. — 31. oktobra je bil orgelski koncert prof. M. Tomca. Izvajal je pred- in staroklasično orgelsko glasbo.

II. Koncerti drugod. Pevski zbor pevovodij je konec junija po končanem tečaju koncertiral v Celju in na Dobrni. Koncert sta vodila inpektor Marko Bajuk in prof. Matija Tomc. Kot solist je sodeloval prof. Mirko Močan. Oba koncerta sta lepo uspela. — Srbsko pevsko društvo »Binički« iz Leskovca je priredilo koncert v Celju. — Pevsko društvo »Probuda« v Rajhenburgu je imelo 18. septembra pevsko prireditev. Poleg zborovskih skladb in dveh pevskih prizorov je izvajalo Vodopivčovo opereto »Povodni mož«. — 4. septembra se je vršil v Velesovem cerkveni koncert v proslavo 700letnice tamošnje božje poti. Nastopili so cerkveni pevski zbori iz Velesovega, Šmartna pri Kranju, Olševka, Visokega Vogelja, Senčurja, Preddvora in Kranja, vsak pod svojim pevovodjem; za sklep skupni zbori, ki jih je vodil g. Ciril Mohor. Izvajali so same Marijine pesmi večinoma slovenskih skladateljev: Bricelja, Jereba, Hladnika, Kimovca, Klemenčiča, Mava, Mlinarja-Cigaleta, Premrla, Sattnerja, Sočenka (Bratuža) in Vodopiveca. Pesmi nemških skladateljev Gruberja in Zangla naj bi bili pri te odločno slovenski cerkveni slovesnosti odpadli. — 1. oktobra je nastopil v Celju Celjski oktet s slovenskimi narodnimi in umetnimi pesmimi. — Trboveljski Slavček je v začetku oktobra koncertiral v Belgradu in Sofiji. — Pevski zbor »Jadranc« je priredil 8. oktobra v mariborski frančiškanski cerkvi žalni spominski koncert za kraljem Aleksandrom I. — 9. oktobra se je vršil v Kamniku v frančiškanski cerkvi koncert Bachovih skladb. Gdč. Heybal in g. Petrovčič sta pela arije iz Matejevega in Janezovega pasijona, g. Klemenčič, p. Ačko in fr. Kanizij pa so izvajali koncert na dvoje gosli in orgle v d-molu. — Ob priliki Cecilijinega kongresa v Zagrebu, prve dni julija, se je vršil v stolnici cerkveni koncert. Nastopilo je 11 mešanih zborov, in sicer 7 zagrebških in 4 zunanji. Tri skladbe je na orglah izvedel prof. Franjo Dugan. — Na cerkvenem koncertu v Slovenjem Gradcu 9. oktobra je profesor M. Tomc izvajal skladbe Loreta, Regerja, Bacha in dve svoji; pevski zbor je zapel skladbe Tomca, Mava, Sattnerja, Zeleznika, Premrla, Kimovca in Riharja. Pri blagoslovitvi orgel dopoldne so pri maši izvajali med drugim Pušev »Slovensko vokalno mašo«. — Celjski kvartet je 16. oktobra priredil v Kamniku koncert slovenskih pesmi.

St. Premrl.

Dva koncertna sporeda. O priliki blagoslovitve novih velikih Jenkovih orgel v djakovski stolnici, jeseni l. 1966, se je vršil cerkveni koncert s sledečim sporedom: 1. Fr. Dugan: Tokata v g-molu, izvajal profesor Fr. Dugan; 2. Al. Guilmant: III. sonata za orgle (1. stavek), igral St. Premrl; 3. a) Fr. Dugan: K eni misli, b) o. K. Kolb: O tajni Bože, baritonski samospev, pel profesor o. K. Kolb; 4. a) A. Guilmant: Scherzo iz sonate v c-molu, izvajal Franjo Dugan, b) Baronchelli: Invocazione, igral St. Premrl; 5. Dr. P. Crnkovački: 28. psalm, pel zbor bogoslovcev in društvo »Preradovič«; 6. a) Dr. Fr. Kimovec: Sveti Trije kralji, b) St. Premrl: Cerkevna koračnica, igral St. Premrl; 7. a) Ant. Dvořak: Simfonični largo (>Iz novega sveta«), b) C. Franck: Koral štev. 3 v a-molu, igral Fr. Dugan. Med koncertom je g. ljubljanski stolni dekan dr. Fr. Kimovec razlagal orgle.

Orgelska produkcija gojencev držav. konservatorija v Ljubljani, 18. junija 1938
je imela sledeči spored:

1. Reger: Preludij v e-molu. **Rijavec Janez** (orgle — IV. let. srednje šole);
2. Brahms: Dve koralni predigri. **Snoj Venceslav** (orgle — III. let. sred. šole);
3. Tomc: Preludij in fuga na temo »Ite missa est«. **Jelenc Olga** (orgle — I. letnik srednje šole);
4. Bach: Sonata v es-duru I. stavek. **Arh France** (orgle — IV. let. sred. šole);¹
5. Bach: Preludij in fuga v a-molu. **Snoj Venceslav**;
6. Bach: Mali preludij in fuga v d-molu;
Krek: Slavnostna predigra. **Hanc Josip** (orgle — II. let. srednje šole);
7. Bach: Fantazija in fuga v g-molu. **Bohinc Stanko** (orgle — IV. letnik srednje šole);
8. Reger: Consolation.
Tomc: Kromatična fuga. **Pipan s. Judita** (orgle — IV. let. srednje šole);
9. Koporc: Prolog.
Goller: Preludij in fuga na temo »Aleluja«. **Majhenič fr. Salvator** (orgle — IV. letnik srednje šole);
10. Mozart: Fantazija. **Bohinc Stanko**.

*

Št. 1, 2, 3, 4, 5 šola prof. Tomca; št. 6, 7, 8, 9, 10 šola prof. Premrla.

Dopisi.

Z božje poti na Ptujski gori. Dan 2. julij je poseben praznik za vse Dravsko polje, Haloze in Slovenske gorice. Ta dan pohiti ljudstvo in roma k Materi božji na Ptujsko goro, kamor verni Slovenci že romajo več stoletij. Tako tudi mene kot romarja vleče in mika na omenjeni dan že 30 let, da poromam vsako leto k Mariji na ta prijazni griček.

Že 1. julija vsako leto se zbira verno ljudstvo ves dan, zvečer pod noč se vrši rimska procesija z lučkami in bakljami, po končani procesiji postavijo vse okoli cerkve ob zidu lučke, dokler ne zgorijo, kar daje čaroben pogled daleč v doline. Ljudstvo ostane vso noč v cerkvi v pobožni molitvi ne petju; zato pa, kdor bi rad slišal pravo ljudsko petje, ga vabim, da pride vsaj enkrat poslušat več tisočglavo množico, ki izliva svoja čutila v narodni pesmi. Ta ne bo imel več nobenih predsodkov o cerkvenem ljudskem petju.

2. julija navsezgodaj začno prihajati procesije iz posameznih župnij: Hajdina, Sv. Lovrenc, Sv. Janž, Cirkovec, Majšperg, Žetale, Sv. Trojica, Sv. Vid itd. Vsaka teh procesij ima svojega duhovnika in organista s pevskih zborom. Kakor prihajajo, tako se tudi vrste sv. maše in tako tudi nastopajo pevski zbori. Ta dan je za pevske zборе tako rekoč velika tekma, zato mislim, da bo cenjene čitatelje priljubljenega Cerkv. Glasb. in Vas, gospod urednik, zanimalo, ako se pri tej točki malo pomudim, še posebno zaradi tega, ker iz teh krajev ni poročila v našem cenjenem listu, četudi imamo več pridnih in agilnih organistov. — Kakor rečeno, je ta dan praveca tekma pevskih zborov, človek sliši marsikaj zanimivega in lepega, včasih pa mora rahlo-čuteči poslušalec imeti pri rokah zamašek za ušesa, da ne zgubi pravega muzikalnega čuta. — Zbori so precej številni in močni, a povsod prevladujejo moški glasovi, kar sem opazil pri večini zborov. Povedalo se mi je, da imajo v teh krajih po večini fantje več veselja do petja kot dekleta in so bolj složni, dekleta pa bolj prepirljiva.

Pred več leti sem slišal in občudoval pesmi domačih mojstrov-skladateljev, postavim: Sattnerja, Kimovca, Tomca, Premrla, Mava, Foersterja, letos se ne morem pohvaliti; ni bilo tiste vneme opaziti in napredka pri prvih treh zborih, ki so nastopili.

¹ Ta točka je izostala.

Ali nimamo v naši cerkveni literaturi dovolj lepih skladb? Saj nam ni več treba prevajati besedila iz skladb nemških skladateljev; in drugič, pesem proizvajaj tako, kot jo je skladatelj zamislil; in ne po svojem okusu prikrojeno in tako rekoč zmrcvarjeno. — Že ves nejevoljen sem hotel iz cerkve, ko se oglasi četrti zbor (Sv. Trojica) in zadoni Sattnerjeva »Oče večni«, Marijina »O Gospa«, Miheličeva, moški zbor, lepo ubrano. 5. zbor (Sv. Vid) mašna: lepo izvajana »Oče večni«, Foerster. 6. zbor (Št. Janž) mašna: »Usmili se nas«, Mav; Marijina »Tiho sonce plava«, Kimovčeva obhajilna »Jezus naj živi«, Miheličeva, in še za sklep Marijina »Komu cvete...«, Tomčeva. — Kako vse drugače se človek počuti ob zvokih prekrasnih pesmi domačih — slovenskih skladateljev, kako tuje in »šablonsko« zvenijo popačene pesmi in tudi te, ki so zrasle na domačem »zelniku«, a niso primerno oglašene. — Prišel sem v stik z enim od teh zborov, ki šteje 24 članov, in vprašal, ali se kaj učijo iz priloge Cerkevne Glasbenika? A nobeden ni vedel, kaj je to! Ali ni žalostno dejstvo, da še organisti vsi ne poznajo našega najpotrebnejšega lista? V teh krajih lahko naštejemo v najbližjih nad 20 organistov, pa ne vem, če ima četrtnina od vseh naročen Cerkevni Glasbenik?

Zato vam, cenj. naročnikom C. Gl.-a, romar s Ptujске gore, ki je že 34 let stalen naročnik našega lista, C. Gl., toplo priporočam: širite naš list! Kdor še ni naročen, naj to takoj stori; list z krasnimi znanstvenimi članki in s prilogo izbranih cerkvenih skladb stane samo borih 40 din letno. Ako si pritrgaš, recimo, vsak tretji dan pri kajenju eno cigareto, boš plačal list celoletno. Pomni, da kdor z časom ne napreduje, ta gotovo nazaduje; ako slepec nima vodnika, kako daleč bo prišel? Torej vsi, ki vam je za napadek cerkvene glasbe, naročite C. Gl. in sezite po skladbah naših slovenskih skladateljev.

Končno pa še upam, gospod urednik, da Vam bom drugo leto ob tej priložnosti mogel poslati povoljnije poročilo.

Romar.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Anton Grum: Zdrava Marija — Ave Maria. Za bas in alt s spremljevanjem orgel ali harmonija. Izdal in opalografiral Roman Pahor. Skladba je dokaj melodiozna. Spremljava dobro tebe; na nekaterih mestih je nekoliko okorna, nedosledna, premalo prefinjena. Mislim zlasti mesta, na katerih je skladatelj premalo prisluhnil, kakšno spremljavo zahteva dana melodija. Z dvojnimi tekstom, slovenskim in latinskim, skladba sicer pridobi na porabnosti, vendar pa ta ali drugi tekst nujno trpi na slabih deklamaciji. V tem primeru bi dal prednost latinskemu (razen pri »in mulieribus«). Pri slovenskem so naglasi nasilno rabljeni. Gotovo je pa vsaj po sedanjih rabi napačno: blagoslovljen(-a) namesto: blagoslovljen(-a). Pri izvajanju se dajo take nepravilnosti več ali manj izenačiti. Našim solistom in solistinjam skladbo priporočamo. M. Tomec.

Anton Grum: Šesti venček narodnih pesmi za moški zbor. Ljubljana 1938. Cena 8 din. Izdal in opalografiral Roman Pahor. Pesmi se vrstijo po kvintnem krogu navzgor od C-dura do A-dura in zopet nazaj. Harmonizirane so preprosto, lahko pevno. K tej in še k drugim priredbam narodnih pesmi, ki prihajajo zadnji čas na svetlo, bi tole omenil: v preteklih desetletjih smo dobili lepo vrsto priredb narodnih pesmi, ki so bile z vso skrbjo prirejene. Omenim n. pr. Devove, ki kažejo veliko izvirnost in iznajdljivost; Bajukove, ki so preprosto, pa sicer brezhibno prirejene; Švikaršičeve, iz katerih odseva pristen narodni duh. Imamo pa še celo vrsto drugih skladateljev, ki so se bavili s prirejanjem narodnih pesmi, nekateri bolj preprosto, drugi pa zelo umetno in docela samostojno. Vsi pa so vršili svoj posel z veliko skrbnostjo. Ravno v našem času se pa zdi, da ta skrbnost nekoliko popušča. O kakih izvirnostih pa skoraj ni govora. Vzeti narodno melodijo, o katere pravilnem zapisu bi včasih celo dvomili, ter ji šablonsko podstaviti nekaj akordov, ki se slučajno ujemajo z melodijo, to je še zelo malo. Skušati se poglobiti v bistvo narodne pesmi, zadeti značaj vsake posamezne,

izluščiti kak motiv, ki je za dotično pesem značilen, in ga pri priredbi po možnosti uporabiti: to bi bilo že nekaj več. Kakor so napevi pesmi zdaj veseli, poskočni, naivni, lahkega značaja, zdaj globoki, resni, težki: taka naj bi bila tudi priredba, najsi bo za zbor ali za spremljajoč instrument. Verjamem, da zbori radi izvajajo narodno pesem, naj bo tako ali tako prirejena. Zanima me pa, kako bodo o nas sodila bodoča desetletja: ali smo ostali vsaj na isti višini kot naši predhodniki, ali smo se dvignili, ali smo morda celo daleč nazadovali?

M. Tome.

Anton Grum: Staroslovenska misa. Posvečena vlč. gosp. don Kostu Selaku, župniku in glasbeniku. Vrhnika 1938. To mašo so, kot smo brali v zadnji številki C. Gl., izvajali v juliju pri slovesni službi božji in na koncertu na Kuni v Dalmaciji. Maša je v splošnem dobro premišljeno delo. Posamezni deli so primerno svojemu značaju dobro zadeti. Edino, kar pri Grumovem slogu občutljiva ušesa zelo moti, je slaba raba prehajalnih not: da namreč prehodne, ki bi jih po vsem pričakovanju moral dosledno izpeljati, nenadno prekine in preskoči v nov disonanten akord, zaradi česar dobi skladba nemiren značaj in gotova mesta tudi precej mrtvo zvenijo. — Če že ne v celoti, bodo zbori vsaj posamezne dele te skladbe ob kakih prilikah z uspehom izvajali.

M. Tome.

Breda Šček: Ljuba si ti pomlad. 20 narodnih pesmi za en glas in klavir. Loče 1938. Cena 40 din. — Za izdajo narodnih pesmi je predvsem treba, da se izdajajo v kar najbolj pravilnem in nepokvarjenem zapisu; drugič pa, da so skrbno, kar moč vzorno in značaju pesmi primerno prirejene. Prvi zahtevi je prirediteljica po večini zadostila, pri več pesmih pa ne, n. pr. pri prvi, ki takoj pokaže, da je ritmično pogrešena in v tej obliki nemogoča; pri tretji je ritem v sredi premaknjen, pri pesmi »Gor čez izaro« je na prvih mahih opuščen punktirani ritem, ki so ga do sedaj imele vse priredbe. Klavirsko spremljanje je sem in tja prav preprosto, ponekod figurirano, pri nekaterih pesmih enotno izpeljano z danim motivom. Med bolj posrečene v tem pogledu prištevam št. 6, 7, 8, 13, 14, 17, 20. Pri mnogih pesmih pa spremljanje premalo zadovolji: včasih sploh ni klavirsko, n. pr. pri 2. pesmi z dolgimi vzdržanimi toni v sredi stavka; večkrat je nerodno, neizglajeno, v glasovih — v kolikor moremo pri klavirski igri tudi o njih govoriti — raztrgano, tudi ne brez harmonskih in tiskovnih napak. Zlasti pa moti neokusna in nepravilna notna pisava z repi navzgor celo pri visokih notah ali dol pri najnižjih. Kdor se je enkrat priučil pravilne in smiselne notacije ter jo kot učitelj zahteva od svojih učencev, jo sme in mora zahtevati tem bolj od skladateljev. Napačna klavirska notna pisava je tudi, če pišem n. pr. več osmink vsako zase in ne vezano (drugi del 5. in 6. pesmi). Kljub tem nedostatom in nekaki površnosti prirediteljice bo seveda marsikateri ljubitelj in gojitelj naše narodne pesmi našel v tej zbirki to in ono, kar mu bo všeč. Želel pa bi, naj bi zbirka bila taka, da bi je bil vesel vsakdo, tudi najstrožji kritik.

St. Premrl.

Šest pjesama na čast sv. Tereziji od M. Isusa za dva jednaka glasa i orgulje. Skladao o. Kamilo Kolb, franjevac. Edition Kugli, Zagreb. Ilica 30. — Sv. Tereziji Deteta Jezusa na čast je bilo zloženih že mnogo pesmi v raznih deželah sveta. Tudi pri nas Slovencih. Hrvatom jih je ravnokar poklonil znani glasbenik, skladatelj in pevec o. Kamilo Kolb. Pesmi so preproste, dvoglasne z zmernim obsegom. Značaj pesmi je deloma resno cerkven (1. in 2.), deloma izrazito ljudski (3. in 5.). Četrta pesem malce prevečkrat končava v toniki (vse štirikrati) in prevečkrat ponavlja motiv drugega takta. Ta se zdi manj cerkvena. Šesta je v celoti dobro grajena in nosi v sebi logičen razvoj, le začetni motiv ni najbolje izbran; je premalo izviren in preveč romantično navdahnjen. Orgelsko spremljanje je pri petih pesmih pisano posebej in gre v višjih glasovih navadno z njimi, smentertja je pa tudi samostojno. Zbirka bo temu ali onemu dobrodošla.

St. Premrl.

Skladatelj Matija Tomec je dal posebej ponatisniti svoji svoj čas v C. Gl. priobčeni pesmi: »Kristus Kralj« in »Pri jaslicah«. Izvod stane 2 din.

Vinko Vodopivec: 4 adventne pesmi za mešani zbor. Pesmi so zložene na F. Terčeljevo besedilo in so zelo lahke, pevne in tudi po svojem značaju adventnemu času primerne. Cena 3 din. St. Premrl.

Breda Šček: Domovini. 13 pesmi za tri- in štiriglasne mladinske ali ženske pevske zборе. Loče 1938. Cena 22 din. Pesmi so zložene na novejša, večinoma še neuglasbena besedila. Glasbeni stavek je prozoren, obseg otroškimi grlom primeren, na nekaterih mestih deloma visok (visoki »g«). Pri nekaterih pesmih bi želeli lepšo oblikovno zaokroženost. Na nekaterih mestih moti pravopis (št. 3, 7, 10). Nejasen takt je v št. 9. V št. 12 bi oko skoraj rajši imelo 4/4 takt. — Pri veliki izbiri pesmi bodo boljši in slabši zbori našli nekaj sebi primernega. M. Tomc.

Za božič in božični čas priporočamo:

St. Premrl: Božične skrivnosti, samospevi za glas in klavir;

— Dva božična graduala za mešani zbor in orgle;

— Tri samospeve za nižji glas s klavirjem, med katerimi je tretji »Svetonočni zvonovi«;

— Orgelske skladbe I., II., III., IV. zvezek. V tretjem in četrtem zvezku se nahaja več pastoralnih iger;

— Missa s. Nicolai za mešani zbor in orgle. V tej maši je Benedictus izrazito božičen; poje se najbolje dvakrat zaporedoma, tako da se drugič samo igra, zbor pa ponovi Hosanna in excelsis.

Izmed prilog Cerkvenega Glasbenika priporočamo za advent in božič:

C. Gl. 1929: Dr. Fr. Mlinar-Cigale: Božična, ali Mav: Nazareška lilija, po 1 dinar.

C. Gl. 1932: Fr. Babič: Adventna, Jos. Šterbenc: V sveti noči, St. Premrl: Božična, po 1 din.

C. Gl. 1933: Dr. Fr. Kimovec: Missa pastoralis, po 5 din.

C. Gl. 1935: Fr. Babič: Rosite nebesa! Bl. Arnič: Roža božična, po 1 din.

Razne vesti.

G. ljubljanski stolni dekan in kanonik dr. Franc Kimovec, naš odlični skladatelj, pevodnja in vsestranski glasbeni strokovnjak, pa tudi v drugih panogah umetnosti zaslužen kulturni delavec ter poleg tega še vnet, neutrujen duhovni voditelj, je obhajal 21. septembra 60letnico svojega plodonosnega življenja. K jubileju mu najsrčneje čestitamo z iskreno željo, naj ga Gospod Bog ohrani še v bodoče čvrste in veselega ter naj blagoslovi vse njegovo delo in mu dá dočakati še mnogo jubilejev.

Orglarsko šolo Cecilijinega društva v Ljubljani obiskuje v sedanjem šolskem letu 1938/39: 27 rednih učencev in dva izredna. Novih je 13.

Umrli so: 26. avgusta v Vevčah pri Ljubljani g. Leopold Jazbar, uradnik vevške papirnice v pokoju, bivši organist, pevodnja in kapelnik, v starosti 78 let. Kmalu za njim, 28. avgusta, je preminul v Bizoviku pod Ljubljano g. Franc Pavčič, delovodja I. delavskega konsumnega društva v Ljubljani, bivši organist na Rudniku in Bizoviku, star 52 let. 2. oktobra je umrl na Grosupljem gospod Ivan Rems, organist v pokoju, star 78 let. Služboval je v več krajih nazadnje v Šent Rupertu na Dolenjskem 21. let. Zadnjega pol leta je bival pri svojim sinu gosp. Rudolfu na Grosupljem. Pokopali so ga v Šent Rupertu. Zapušča sedem sinov. 26. avgusta je umrl v Škocijanu na Koroškem zaslužni voditelj koroških Slovencev, župnik Vinko Poljanec. Bil je tudi izboren pevec in pospeševatelj petja. S svojimi Korošci je prišel po prevratu v Ljubljano koncertirat. — 23. septembra je v Gorici po težkem trpljenju, ki si ga je nakopal pri avtomobilski nesreči, preminul tudi iz-

redno delavni župnik batujski, g. Ignacij Leban. V Batujah je pastiroval nad 40 let, posegal v vse ljudsko življenje, tudi petje in godbo poučeval. Dokler je bilo mogoče, je bil naročnik našega »Cerkv. Glasbenika«. Vsi našeti rajni naj v miru počivajo!

Umrl je 11. oktobra v Ljubljani g. Zorko Bekš, član opernega pevskega zbora. Naj počiva v miru!

Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani, ustanovljena na zasebno pobudo slovenskih učenjakov in umetnikov, je bila 13. oktobra 1938 od sedanje vlade uvrščena v isto vrsto z že obstoječima Akademijama v Belgradu in Zagrebu. Z ukazom kraljevih namestnikov je bilo imenovanih tudi prvih 18 rednih članov naše Akademije. Med njimi je dr. Gojmir Krek, redni profesor na ljubljanski univerzi, strokovnjak na polju rimskega in državlanskega prava. Hkrati imamo v njem v Akademiji zastopnika naše glasbe.

Slovenski skladatelj Lucijan Marija Škerjanc, prof. državnega konservatorija v Ljubljani, je zložil novo obsežno glasbeno delo: Zedinjenje, simfonično kantato za soli, zbor in orkester. Za podlago si je vzel dva A. Gradnikova soneta iz zbirke »De profundis«. Delo je bilo prvič izvajano dne 7. novembra na slavnostnem koncertu v proslavo 20letnice osvobojenja in zedinjenja. Izvajalci so bili: solisti: V. Heybalova (sopran), M. Kogejeva (mezzosopran), L. Banovec (tenor), J. Betetto (bas), pevski zbor Glasbene Matice in orkester Ljubljanske filharmonije. Vodil je ravnatelj M. Polič. Skladba je veličastna in svojevrstna po zamisli in izdelavi. Pretežno vlogo ima v tem delu orkester, ki nastopa večkrat tudi samostojno v dolgih medigrah. Instrumentacija je prvovrstna, mojsterska. Delo je kot glasbeni umotvor napravilo velik vtis, ne strinjamo pa se z besedilom, ki se suče le okoli srbstva, zanika pa — kakor se vidi — našo samobitnost, našo zgodovino, naš jezik in našo vero. V tem pogledu je škoda krasne glasbe.

V Trenčinskih toplicah na Slovaškem se je minulo poletje vršil II. evropski festival slovanske glasbe. O njem je obširno poročala v »Slovincu« gospa Vera Adlešič-Popovič, ki se je festivala udeležila. Vsega skupaj je bilo danih 12 zaporednih večerov komorne glasbe.

Gospa Zdenka Kunc-Milanov, ki je nedavno postala članica ameriške Metropolitan-opere, je gostovala v ljubljanski operi v Poinchiellijevi »Giocondi« in Puccinijevi »Tosca«.

Italijanski tenorist Christy Solari je 20. oktobra gostoval v ljubljanski operi v Donizettijevih »Kapljičah za ljubezen« (L'elisir d'amore). Podal je v vsakem pogledu umetniško čisto in stilno pravilno odrsko podobo.

Glasbena Matica v Celju obhajaja letos 20letnico svojega obstoja. Od l. 1923 dalje jo vodi ravnatelj Karel Sancin.

10. oktobra je poteklo 125 let od rojstva slavnega italijanskega skladatelja Giuseppa Verdija.

Bühlova livarna v Račah pri Mariboru je v septembru ulila zvon za frančiškansko baziliko v Mariboru. Uglašen je na ton »g«, tehta 6000 kg in je sedaj največji, kar jih je bilo ulitih v Jugoslaviji.

Mariborska trvdka Brandl je izdelala nove orgle za župno cerkev na Vranskem. Orgle imajo 15 registrov. Stale so 70.000 din.

Župna cerkev v Slovenjem Gradcu je dobila krasne nove orgle s 26 registri, delo mojstra Fr. Jenka iz št. Vida nad Ljubljano. Blagoslovljene so bile 9. oktobra. Ob tej priliki se je vršil tamkaj cerkveni koncert, pri katerem sta poleg domačega pevskega zbora pod vodstvom g. Slavka Krajnca sodelovala tudi g. dr. Franc Kimovec in prof. Matija Tome.

Izšel je nov molitvenik »Kristus kraljuje«, ki ga je s sodelavci priredil profesor dr. Janez Vrečar. Priložena mu je pesmarica, ki jo je oskrbel učitelj petja na klasični gimnaziji Luka Kramole. Cene molitveniku so od 36 do 46 din.

Slovenski skladatelj Saša Šantel je zložil letos klavirski trio za gosli, čelo in klavir. Skladba ima štiri stavke.

»Mlada Sloga« se imenuje nov glasbeni list — dvomesečnik, ki ga je začela s 1. septembrom 1938 izdajati glasbena šola Narodnega železničarskega društva »Sloga« v Ljubljani. List ureja Svetel Herbert, Breg 20. Izvod stane 2 din.

Mednarodna glasbena revija je začela izhajati v Bruslju pod naslovom »La Revue Internationale de Musique«. Glasbene priloge spremljajo članki v najrazličnejših jezikih.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani je izdala 100 slovenskih napevov, ki jih je za dvoje gosli priredil Karel Pahor, prof. drž. učiteljske šole v Mariboru. Cena 12 din.

Mladinskim pevskim zborom! Izšla je nova pesmarica »Ob dvajsetletnici Jugoslavije«. Uredil L. Kramolc z izvirnimi prigradnimi skladbami za proslave 20-letnega obstoja naše države ter mnogimi narodnimi napevi iz vseh slovenskih pokrajin. Pesmarico je založila »Banovinska zaloga šolskih knjig in učil« v Ljubljani. Dobi se pri založnici in po vseh knjigarnah. Cena 28 din.

DAROVİ ZA »CERKVENI GLASBENIK«

Rev. Albin Gnidovec v Rock Springs, Wyo, 1 dolar; g. Anton Dodič, župnik na Koprivniku v Bohinju, 25 din; č. s. Judita Pipan v Ljubljani, 20 din; g. Franc Šter, organist v Vogljah, 15 din; po 10 din: g. Ciril Mohor, ravnatelj posojilnice v Kranju, g. Karlo Babnik, kaplan v Stari Loki, župni urad v Železnikih, g. Gregor Mali, župnik v Ajdovcu, g. Martin Košnik, organist v Cerknici, župni urad v Zalilogu po 5 din; g. Drago Škrjanec, organist v Senčurju, g. Franc Šuštaršič, telegrafist v Pragerskem. Vsem se najlepše zahvalujemo in Bog vam povrni!

LISTNICA UPRAVE.

Današnji zadnji letošnji številki je priložena naslovna stran in kazalo. Položnice za obnove naročnine bomo priložili 1. številki prihodnjega letnika. — Tiste naročnike, ki lista za l. 1938 — nekateri kljub ponovnim opominom — še niso poravnali, pa nujno prosimo, da to takoj store. Položnico že itak imajo. Kdor more, naj kak dinar priloži!

Vabimo na stalno, celoletno naročanje naših glasbenih prilog. Posamezni izvod stane celoletno 9 din.

V zalogi imamo še več starejših in novejših letnikov »Cerkvenega Glasbenika«, ki jih dajemo po nizki ceni, dogovorno z naročnikom.

NAŠE PRILoge.

Današnja glasbena priloga obsega štiri strani; prinaša A. I. Mavovo božično pesem »Pridite molit Jezusa«, Blaž Arničovo »Angelski klic o polnočic in p. France Ačkov »Počivaj, milo Detec«. Posamezni izvodi po 1 din. — Jobstovo Slovensko mašo smo dali v 200 izvodih ponatisniti. Tistim, ki so jo naročili, smo jo že poslali. Cena izvodu je sedaj — zaradi majhne naklade — 3 din izvod. Kdor jo še želi, naj jo brž naroči!

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 din, za dijake 25 din, za inozemstvo protivrednost 60 din letno. Uredništvo in upravnništvo: Pred škofijo št. 12/I. — Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Karel Čeč).